Incipit tractatus bti thome de aquino ordinis fratrum predicatorum. De beatitudine et miseriis:

Beati qui habitant in domo tua domine. Dominus deus est et una beatitudo, quam nature omnes homines desiderant, ut dicit bts augustinus. Illa beatitudo consistit in dei cognitione, dilectione, fruitione, unione, laude, gratarum actione, et congratulatione. In presenti vita cognoscit deus per speculum in enigmate, ut dicit aplus, id est per fidem, l' per aliquas obscure. Sed magnitudine, pulchritudine, bonitate creature ut dicit in libro sapientie cognoscibilis creator ~~potest~~ ~~in~~ ~~tueri poterit~~ ~~bn~~ dicit augustinus. Qui fecit magna maior est: qui fecit pulchra pulchrior est: qui fecit bona optimus est. Sed in ~~Capitulum p m~~ ~~Cognitione~~ ~~illa~~ beatitudine cognoscit deus facie ad faciem: hoc est deus sicuti est per deum. ~~Unde psalmista~~ In lumine tuo videbimus lumen: hoc est deum patrem in filio deo: et filium deum in patre deo: et spm sanctum in utroque. Hec tanta res est. ut dicit augustinus: ut mei comparatione nichil sit totum. De isto dicit aplus. Tunc cognoscam sicut cognitus sum. Deus ei cognoscit nos non per aliquam sed per se deum. Sic et similiter ipse cognoscemus. Tunc oculo ad oculum manifestabit deus in omnia natura sua. sic sapiam. potentia. bonitate. eterna.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

De quo dicit ysaias.
Vere tu es deus absconditus. Hanc cognitionem non operabit angelus in angelo, l' in homine, uel homo in angelo l' in homine. dicente domino per ieremiam. Non docebit unus fratrem suum: cognoscite dominum. A minimo eorum usque maximum eorum cognoscent me. dicit dominus. Cognoscere solus dei filius operabit in angelo et homine illam cognitionem: quia nemo nouit patrem nisi filius. et cui filius voluerit reuelare. Cui vult eum velit eum reuelare sicut dicit in iohanne. Pater quos dedisti michi. volo ut ubi ego sum. et illi sint mecum: ut videant claritatem meam. Claritas filii est claritas patris. Ostensa quoque claritate filii. ostensa est claritas patris. Per quam beatam cognitionem iustitia consummatum facit: et immortalitatem adducit. iuxta illud sapientie. Scio te consummata iustitia est. Scire iustitiam et virtutem tuam. id est. totam diuinam nam. tuam potentiam. sapientiam. bonitatem tuam iustum est immortalitatis. De hac sola cognitione gloriandum est electis: iuxta illud ieremie. Non glorietur sapiens in sapientia sua. nec diues in diuitiis suis: nec fortis in fortitudine sua. sed in hoc glorietur. scire et nosse me

Cognitio ad deum

quibus

quod gloriatur

Item cognoscat ibi
deus ad deum. In il
la bta cognitione
qrd cognoscit m
deo l'deo deuit
ad deum. et i deum.
siue sit potentia. sa
pientia. bonitas. ma
ritas. et similia.
Tantis est m deo so
randitas et uma
bilitas. ut cognita
ab aia statim ipam
ad se trahat. eas
vehement i se ab
sorbeat ad similitu
dinem adimitas.
i virtute sua fortit
ferrum ad se trahit.
Hor testat spus sts
m canticis. Oleum
effusum nomen tu
um: ideo adolesten
tule dilexerunt te.
Hor est. tanta est
suauitas que a te
dne mressant effu
dit. quod ad amo
rem tuum feruen
tes et fortes aie p
traijunt. Dic cog
nosens dominum
saul p voremdi
rentem: ego sum ihe
sus nazirenus! mor
tuus fuit ad obe
dendum diuine vo
luntati: dicens.
Domine. qd me vis
facere. Dic et beata
maria magdale
na ut cognouit q
ihus ratitubiffet
m domo phariszei:
statim veit m fer
uore afferens ala
bastrum vngentum
nostum. Item cognoscit ibi de cognitione
propter deum. Iam fi
nis cognitionis ipe
est. Iuret ei aia et
illa cognitione p
tiapat etna bea
titudinem. sicut dns
testat. Hec est iqt
vita etna vt cog
noscant te solum

Item cognitio
propter deum

verū deum: et q̃
misisti ihm xpistū.
Illa bītudinem nō
accipit finalit' p v
tilitate sui, sed p ma
nifestatione glorie
dei. ut glorificent
m aia bta trinitas
Ibi limpide cognos
cit aia. qd hic in
tellectus capere non pos
test: videlicet quō
et'nus deus. et ūmē
sus deus. vnus est ī
substantia. et t'nus
in psonis. Item lu
cide cognoscit quo
mō filius et'nalit' nas
cit' a pre: et quō
spūs sctūs continue
predit eq̃lit' ab vtro
q̃. Hec tamen vna
psona maior l'mi
nor est altera n' dig
nior. l' prior. n' p
terior est altera. sed
in singulis et'nita'
vera coequalis ma
nestatur. Ite ibi pspi
cue cognoscit aia
quō diuinitatis et
humanitatis mse
pabilit' vnitur: est
in vna psona ihu
xpisti. et q̃d deus
habet p natura.
hys alle homo p gr̃
aiā. et in hac cog
nitione trinitatis
et vnitatis. diui
nitatis et humani
tatis xpisti. ma
xima eius bītudo cō
sistit. Item teste sa
lomone omnī opm
dei nemo ratione
aliqua inuenire po
terit in hac vita:
et quanto magis
inestigare laborat:
tanto minus inueni
et. Illic vero manifes
te cognoscet aia
omnia opa diuina
minima et max
ima. et omnium ratī
onē: creationē ce
li et terre. et omn
elementorū ex nu

thilo: distinctione
ordinū angelorū.
sapientissima dif
ferentiā donorū q̄
tutorū. et natura
lum. Nam singu
li angeli specie et
nuō differunt sic
stelle. Et in singu
lis opibz diuinis de
lectabit aīa supra
modū. cognosten
singula opa dei es
se optima suo tpe.
et optimo modo fta.
~~teste damasceno~~ di
uina voluntas
et prouidentia, oīo
necesse est. q̄ prou
dentia fuit secōm ter
tā rōnē. et ut opti
ma et deo dignis
sima fieī. et ut nōē
melius fieī. // Ite q̄ ap
te videbit aīa singu
la dona a fonte di
uina fluentia: nō
sic effluē tamē ab
ipo recedunt. sicut
riuus a fonte rece
dit: sed semp in
ipo integraliter ma
nent. sicut lumē
non amittit suā ple
nitudinē ex eo q̄
qlia lumina attē
dunt ab ipo: sed si
ne sui diminutiōe
oībz lumen tōtum.
et diuidit in multa
sine oī sua muta
tione. et sui dimi
nutione. Deoqz sine
dampno dat oībz
desiderantibz afflu
ent: ut dicit suis
iacobz. Aliqui sic
donatione praupe
rior fiet sicut homo
(q̄ quod dat nō re
tinet). ia nō eet
iuste pstus. imo
tōtiuue sua pstio mi
nueret. Solit dona
sua semp noua sut:
qz non ē ibi pteitū
et futurū. sed sēp
psens: et qd semel
dat. semel dat. ali
oquin mutatio eet

apud deū. Ideo qs
semp merito gratiā
do debet ēe tanti no
bis de singulis dei,
sicut cū ipā propi
mq prima hora. Q.
cadē rē singulis o
pera dei noua fuit:
et qmd semel fecit
semp facit. ppt' im
mutabilitatē suā.
ipē pater dicit di
cit ad filiū Ego ho
die genuite. licet
multis ānis ante
fuerit facta diuina
generatio et huma
na: ō cū cadē gra
tiā me semp no
bis debet esse p omi
lis: sicut qn pmi
tus eā fecit: et m
ea gratitudiē m
ij oīa opa sua fecit.
¶ Ite lucide videt
aīa qd hic occultū
est. quomō deus ipse
idē
mutabilis. sm
plex. et mdiuisibi
lis. sēdm magis
et minus participat
ab angelis et sāis.
sēdm qs magis et
minus diuinis mo
ribus similitū. ad
stat solis. quomō
magis aliū minus
calefacit. similit
ad stat tibi. qī est occa
sio infirmitatis.
alij sanitatis: qui
dā ē sapidus. alteri
insipidus. sēdm q
plus vl' minus nā
ipōr cū illo cibo
uenit. l' cū sole.
Ite ibi cognosce
aīa sūmam bōita
tē et sapientiā
dei: principiū ēe
oīm creaturārū:
et opm diuinorū. sā
bōitas dei ~~pduxit~~
produxit ī ēe cre
aturas: sapiā deo
cōstituit drām īt'
ipsas. Q. sūma ig
sapientia. et bōita

nūt frugiat
te insecutabili
fuctaurū. nūt ca
lidā. nū siccū. nū
madidā. nūt pstel
losā. nū tranqllam
¶. eādē sapientia
et bōitate fuerit v
nū diuitē. alterū
pauperē. vnū for
tē. alū debilē et
ifirmū. alū formo
sū. alū deformē.
¶. eādē sapientia
et bōitate mō fu
rit vnā creaturā
sensibilē. aliā m
sensibilē. aliā ra
tionalē. aliā sine
ratione. vni dat
vnā formā. altei
aliā. ¶ Ixo teste cta
stico. ¶ Opa dei oīa
bona sūt: et non
est dicē: hoc est
nequid illo. ¶ Oīa ei
tempe suo complē
tur. ¶ Ner ē mfern9
peior telo: dicēte
ysidoro. ¶ Sicut telū
sideribz. ita ifer
nū damnatis ho
minibz et demoī
bz ornabit. ¶ Equa
lit ei cōmendat
iustiā iudicis mi
quorū deuastacio.
sicut innocentū de
fensio. ¶ Itē licet tes
te apl'o ī cōmphē
sibilia sunt iudi mō
cia dei de dāpnā
dis: et miserīa ga
bilis vie eis de sal
uandis. ibi tamē
cōphendet oīa q
vniuse vie dm fu
erunt mia et ve
ritas ad iudicā
dū. ipsa ēt mtr mgt
iustiā ne nimis
seuere ingēt. ¶ iux
ta illud ¶ Cū nato
fueris miseritor
die retordaberis:
et iustiā tempe
rauit miam ne
nimis parceret
¶ Iam facilitas vie

nie intentuuit
buit delinquendi.
Iustitia semp mi
sericordiā punit
et misericordia
semp secōm iustitiā
pepcat. Q̄ ꝗ or
tulta sunt in pnā
iudicia diuina.
Q̄ es ei inestigrie
pt cū dn̄ erit dn̄s.
iacob dilexi et esau
odio habui ante
qm̄ nati essent. qd
vicinū detestaret in
esau. et quā vtu
tē diligēt in iacob.
tū nullū iudicet
ni secōm pnitē iusti
tiā. Scilicet cū duo
pueri portant ad
baptismū. vnus na
tus de fideli moritur
ante baptismū des
tendēs in limbū:
alter natus de in
fideli pus baptismū
moriens stricū euo
lat ad celū. Scilicet
quia dn̄s ihesus
vni latroni cūcta
gratia dedit. alteri
vero nullā. Scilicet ꝗ
iz iudāi finaliter ta
de pmisit: et nul
lū aliū apostolorū
Et quare ab vno
diu gratiam et mul
ta pcia sustinet.
ut a diuino. alū ve
ro post primū per
cutū dāpnat sicut
saul: hec et alia
soluit glosa sup
genesis dicens.
Nouit dn̄s cui par
cat. usq ad cōsū
mationē in melq
sicut pepcit aaron.
quē non pdidit
cū multis alis
in conflatione vi
tuli aurei. sicut pe
pcit ezechie cōtra
quē dederat sen
tentiā mortis: et ꝗ
postea quidem

ānis ad viuendū
dedit. Ipse nouit
tū prout ad temp
q̄ uis p̄sniuerit eū
m meliꝰ non mu
tari. Sic pertaton
bꝰ ūte diluuiū de
dit tentū ūnoꝰ spa
tiū penitendi: et
~~spatiū~~ postea omēs
horēs p̄didit p̄ di
luuiū p̄ter octo.
tem nouit tu nō
p̄cat ut nr̄ muta
tionē eiꝰ exspectat:
sed sicut igne et
sulphure subito
p̄didit sodomitas.
dathyan et abiro
tā viuos absor
buit ī momēto.
hec oīa luce vi
debit m speculo
et mutatis: et q̄ q̄d
augē pt suū bea
titudinē. et desi
gulus habebit qau
diū tū electis. Ite
cognoscet ubi aīa
quō sapiens deꝰ
oīa opa sua dīna
ūgelica et humā
na semp ordīat
ad optimū: hoc ē
ad māifestū nouē
gle sue. et angelis
et hōibꝰ ad firmiō
nē dīne natuīe vl'
sapientie: et licet
malū ī se nec spēz
habeat nr̄ ordinē.
singula tamē mu
la opa ordinat ad
magnū bonū sapi
entissimi deꝰ. q̄ ī do
mo sua nichil ī
ordinatū derelīq̄t
miserabile et mīe
tuperabile tasu ā
gelorꝰ. et obstinatū
malitiū eorꝰ ordi
nauit ad certeri
tū et coronā iusꝰ
torū. Iurta illud b'
mardi. Iocūdū dei
iudicū est: q̄ sup
bus ille humilū
mutator ipō nasci
ente fabricat eis

coronas perpetuas
propter impugnando.
Sicut unicum cursum so
la hominis ade. con
fitit mamirabile
totam humane ne
cessitatem. Christus
est humana natu
ne nec inseparabili
ter unita est in persо
na domini ihesu.
non confusione divi
nitatis in carnem: sed
assumptione huma
nitatis in deum. Deo
risostum. Reuera
magnum et mira
bile est carnem mag
fursum sedere: et ab
angelis in archange
lis adorari. quod ne
quidem factum fuisset:
si adam non peccas
set. Unde leo pa
pa. Sicut ho ad ima
ginem dei factus. in
sue nec honorem pos
tisset: nisi diabolica
fraude deceptus a
lege sibi posita de
uiisset. creatorem mun
di creatura non fi
eret. nisi sempiter
nam tpalitatem subiret
deus: nec equalis
deo pri filium forma
serui et similitudi
nem carnis pcti as
sumeret. Sicut in
qua benedictione
ioseph mutauit in
salutem marmin fra
tres venditores.
et egipto. quasi ve
ditus non fuisset:
tota egiptus et
circumiacentes pui
cie tedia peruisset.
quod ppris fratribus ve
nientibus in egiptum
pro anona comparan
testatus sicens.
Nolite timere psalm
to vestra re: et ipsi
sibi testabant respo
ndentes ei. sal qua
mia re. Sicut gra
uissimum pcm quod
ab mico factum fuit

tu de cōsilio et tui
dia pmotione in
deorū venerūt filij
filij dei. et iudeis
et blasphematis.
ad mortē turpissi
mā cōdēpnatis. cru
cifixus. ī terlatio
nes suspensus inter
malū pessimū or
dinauit dns ihs
ad pēn destructōis.
angelice ruine re
parationē. diabolice
potestatis diminu
tionē. ī paradisi
ī libo eruptionē: ce
lestis iamue ingro
nē et reserationē.
et ut quibus pmō
multo furiosior ca
tiqui patriārcis sātis
simis pmereri pos
set ī me tu transitū
post pnitē miseri
am ad dinam sfu
tionē. ¶ Ineffabi
lis. q̄ tantū malū
cōuēnit ī tantū bonū.
¶ Nil it illud graue per
catū bti petri pro
terna negatione
domini cōuēnit ad
magnū bonū pmō
ribus: ut apud deū
quē erre rapud ha
bere debebat vbero
re cōfessionē et mi
sericordiā inueni
rent. Dicit ei ecā
stus. ¶ Qui nō est
temptatus qualia sunt.
et qui nō ē exptus
pauca ignorat.
¶ Quid ei medicus
qui nō patitur: pt
cōpati egroto: nō
cōpatit fameliosa
turba: nec pecca
tori iustus. ¶ Ecce
causa bti petri dns
ihs ppsuptionē oīb
hōib aputauit. ¶ Si
milis ḡtue peccati
ī fidelitatis thome bti
iudeget dns ihesus
ad bonū tota erre
magis ei credi oport
ebat de resurrectōe

domina bto thome
qr visu et tactu qr
matrium: qi bte
marie magdale
ne. que solis vbis
tradiderat ange
lorum. Sili ptina
tam saulu conuitt
deus in salute omiz
etiis. tum postrato
seuissimus psecutor
factus est euangele
ly fidelissimus pdi
cator. Palde lauda
bile fuit nomen dni
ihesu coram regibz
iudeis et gentibz
constanter annuntia
re: qd tanto fer
uore in damasco
expugnare venere
int. et dele. Sili
grauie pcm et to
tum eliu qi sustu
nuit i nuntyssu
ibz ypheris aplisz
martiribz: conuitt
i fulimentu nre fidei
cunctis fidelibz.
nisi ei fide catho
licam suo sangui
ne defendisset. ne
quaqi dni nostri
ihesu nomen ad no
tu fide catholicu.
tu tanto robore pa
uenisset. Unde p
sanus. nisi onis re
liquisset nobis se
men. supple i apos
tolis et martiribz.
fuissemus sicut soo
ma et gomorria.
Ita etia sapiens de
us qd olim conuitt
aqua in vinu. mu
tabit oem temp
tationem et tribula
tionem huius musci
e i statu etne glo
rie: et reponderia
bit etna et i mesa
merte. Iuxta illud
apli Id ei qd i pn
ti momentaneu
et leue est tribu
lationis. supra
modu i sublimi
tate etnu pondus

l.

glie operabat in no
bis. Ibi etiam cog
nosset uia vehe
mente diligentia
creatoris circa sa
lutem generis huma
ni: que in primo
apparuit cum vnum
quemque hominem ad
ymaginem et simi
tudinem suam fecit.
deinde vnitum angelis
deputauit. qui eum in
matutino vtero custo
dirent: et natum ab
insultu demonum de
fendere curarent. Necessaria
corporis si
gulis momentis
conuenientissime mis
trauit: deinde ab
originali peccato
vnda baptismatis
animam emundauit.
conferens spm scm
cum oib donis suis,
et singulis vtutibz.
in filium quique adop
tauit. Postmodum in
adolescentia quique
in sompno. quique i
etna inspiratione:
ad etnam salutem
inuitauit. Foris au
tem per creaturas que
singulas sic institu
it: ut ad inuisibile
creatorem animat
ducant. Dili per effica
cissima exempla
mortuorum hominet
viuorum. Dili per sacra
scriptura quam celi
cestem lucidissime de
monstrat: qualit
homo se habere debeat
ad deum. qliter ad
primum. qlit ad a
micos. qualit ad qo
inimicos: qualit ad
platos. qualit ad
subitos: qlit ad in
uos. qualit ad mor
tuos. Dz quia no o
nes scriptura intel
ligunt. addidit doc
tores et nuncios fide

lissimos, qui eā ex-
ponunt omnibus fi-
delib' et devote. Hec
ad scriptura p̄ p̄di-
catores nūc munis-
tret. nūc blandi-
tijs et p̄missis allu-
at miseros p̄ctores
ad salutem. Qui
nuncij dū ipsi qq
ab exteriorū sollici-
tudine ī contempla-
tione dīna q̄escūt.
q̄d deo placet sup
omnia: admonendū
tamē diligentiā
suā circa p̄ctores
q̄ forte nūq̄ salua-
ri curant. aduo-
cat multitudinē
nūciorū ab ea q̄e-
te que sibi delicia
facit. ad sollicitudi-
nē p̄ctorū. dicens.
in canticis. aperi m̄
soror mea: quia
tū caput meū ple-
nū est rore. Quod
gregorius exposit
dicens. Dū sponsa
dormit dilec-
tus ei ut aperiat
pulsat. quia dū
mens sibi p omni-
um intendit. christus
multa opa
p̄ctorū ī hoc mū-
do tolerat: quia
nisi spirituales vi-
ri ad doctrinā se
attingunt. nūq̄
sepōs carnales l'
agnoscūt: vel
corrigere curant.
Volt igit sponsa
ut aliqn̄ omnū di-
mittat. et edifi-
cationē proximor
spirituales q̄q
sollicitent: qr dū
p̄fectū vni sibi solū
p interiorē q̄etē
intendūt. dolet
sponsa, q̄a secula-
res magis ac
magis ad peiora

corruunt. Dū eū
ppt sententiū spi
tualiū sp min9
at min9 cognos
cunt. Nīn aūt h
oīa p salute mūme
suffecissent ppt di
uisa et gruuia vul
nera pcorū: ō de9
pr ineffabili motu di
lugentia. misit vī
tū filiū suū: q dilu
gent considerans
quomō i singulis
membris oīpotēte
deū pcores offen
derunt. habundāti
orē emendā quā me
ruerat gen humā
nū exhibuit i truce
m membris sin gu
lis deo patri. In qua
tū clamore valido
et lacrimis i men
bris singulis vlne
rat salutē pdita
humano generi
restituit. a patre
p sua reuerentia
exaudita. Et ne sa
lus obtentu pireat
uba sua: mores et
exempla cōscribi fe
cit i quatuor euan
gelis. ex quorū tra
datione salutē pe
tiā meremur. Sup
plex oīa pro mani
festatione diligen
tie sue sanctissimū
corp suū et sin gu
lā consecrauit. et
vī dedit consecran
di. nō tantū omni
hoī bono. sed n tm
vnotempe. i vnolo
co: ymo etiā sacdo
tibz criminosis eā
dē contulit potesta
tem. ut oī tempe
et loco. i eucaristia
et sacramentis ce
teris. cōsolationē
spūs et pcorū me
ritis hoīes iuci
rent. et ei tantū p
fecti epi et sacdotes
cristma et corpus
dominicū cōficere
possent. inumera
biles hoīes sine cri

ma unctione et
matico moreret.
Insup platos spiri-
tuales et seculares
istituit: qui etiam in-
uitos cogerent ad
obseruantiam preceptorum
et etiam manifestis
terribilibus penis
variis et sententiis
mortis subitos coher-
cerent. Hec omnia
adiutorio nostro
et desiderio facere po
tuit et fecit. et nu
llum omisit eorum q
necessaria fuerunt
ad nram salutem tes-
te domino in ysaia. Quid
ultra debui facere tibi
et non feci: propter ho
solum q uiolent ad
celum uos non trahit.
Hoc ro dimittit. qz
iustitie sue non con-
uenit. Mirum ulq
que coronam. cui
liberum arbitrium dede
rit in hoc homines sibi
assimilando. q a
nemine cogi pot.
Dicit augustinus. Ce-
cidisti te sine te:
non iustificabit te
sine te. Creauit te
nolentem: non iusti-
ficabit te nolentem. Et cum
libere voluntatis ex
ugit: no fere tota
salus hominum perit.
Veniet tempus tuum cum
apparebunt in nocte
ria creatoris tui
ra salutem humana
generis. licet
deus apud plurimos
iudicet reus qui
saluare nolit. sicre
demit: qm manifes
tabit. cum quanto
seruo filius dei pro sa
lute suorum inimicorum
laborauit. In tota
ei machina mun
di teste bernardo
non tantum labora
uit. In aliis ei opi
bus deuit et fra fuit.

nõ

nõ

nõ
bm

p hoīs uero salute
sustinuit ī vbis
cōtradictores. m
dātis obseruatores:
ī morte illusores.
Qui etiā ī testa
moniū diligēte
sue creatrices vl
neruū ad telū dux
it. ijbus uiā pa
tris forīs mitiga
ret. et gratiā per
catoribz īpetiaret.

De dilectione dei p

Er illa cogni
tione bta a
mabit deū
p deū ab uiā glo
rificata. hoc est
p spm sanctū. Ad
qd ei creatura fi
rit sub noīe crea
turē: ꝓfectum est.
Istud ei īpetrauit
dnīs ihesus fidelibz
suis cū dixit ad
patrē. Motū fecisti
nomen tuū p fidē.
et notū faciā p spē.
ut dilectio qua di
lexisti me ī ipīs sit.
Et dilectio qua pē di
lexit filiū est eter
na et īmensa. s. p
spm sanctū. q est neruus
utriusq. Fide dilectio
dicit glosa. qua pa
t diligit filiū est ī
oībus iustis. p ea
dē ei aia glorificata
diligit deum: et di
ligit a deo. Alioqn
aia q teste augusti
no non quesiit n
ī deo ad quē facta ē:
nūqj uere et ꝓfecte
q esset. nisi crea
tor suo ī amore ui
tem redderet.
Cū enim teste bernar
do deus aiam amat.
eternitas amet. īme
nsitas amet. cui magn
itudinis nō est
finis. cui sapie nō
ē numerus: necesse
ē aiam deū īmense
et eternaliter amare.
si debz ī deo pfe

nō

q̃ferre. Hoc autem nō
fit nisi per spm sanctum. De
quo dicit apostolus. Cari
tas dei diffusa est
in cordibus nris per
spm sanctum qui datus
est nobis. Hic glosa.
Caritas dei et deus
est. et donum dei est.
Et qia deus dilexit
nos. ut nobis diligere
tur. spm sanctum de
dit nobis. Hic autem tan
tum caritate q̃ ubiq; est. a
illa beatitudine di
ligerem deum: superflu
e dedisset sapientis
simus deus spm sanc
tum. Hoc fuit olim opi
nio magistri in sen
tentiis. modum alit
sentiunt: tene quod pla
cet. Ds ad hoc dedit
spm sanctum. ut nia
bta ipsi vice repe
det in amore: et si
in ipso quete oiada
reperiret. Ad hic tel
ligenda huius nota
dum quod in iohanne
scriptum est: qui pater
diligit filium. Et ite
rum scriptum est in ipso
na christi. Ego dili
go patrem. Hic di
lectio non est minor
ipsi diligens et dilec
tus: quia spiritus sanc
tus amor est patris
et filii. nec minus a
mat ab amante et
amato ipse amor.
quam amans ab a
mato. l' amatus ab
amante. Et hic est illa
serenissima et iocun
dissima et perfectis
sima trium personarum
in una substantia
dilectio: ubi amans
idem est quod amatus. a
matus idem est quod a
mans: amor idem
est quod amans et
amatus. amatus et
amans idem est quod
amor: ubi amans

amatus et amor pe
nitus unum ee totum.
in uno uelle totum
ut. unum nolle habe
re posse participat.
immo totum possidet.
Ibi unum summum quod
est omne bonum. in
toto et tamen in solu
dum possidet. Nul
lus ibi boni sine di
lectione e possessio.
In hac dilectione nul
lus defectus. nulla
omissio: nulla um
quam turbatio. nulla
ipollatio. Per hac
dilectione totum mu
tuum e quod loquimur. e
tam si summo studio
loquerem. Hic est ~~tam~~
~~dum~~ tuus unio animas
sibi unitum vebitas
facit. Hic est gaudi
um de quo dicit: ut
gaudium meum in vob
sit. et gaudium ves
trum impleat. Ad gau
dium patris et filii. non
amari et amare.
et talis amicus.
Quo ania fruetur
saturabitur? nisi
hac gaudio una
t. ut ipsa in hoc gau
dio. et gaudium hoc
in ipsa sit. et ei sit
gaudium impleat.
tum amanti ita uni
ta fuerit et amato.
qui se in tam feliciss
sima unione a
mare sentiet et a
mari: ~~Ad deum dilige~~
Ibi etiam amat deum
ad deum. Nam amor
dei vehement diuit
deum in animam: et ani
ma in deum. Iuxta
illud iohannis. qui
manet in caritate
in deo manet: et
deus in eo. Quare:
Quia deus cari
tas e. Quo fit ut a
nima. que se abs
que interpolatione.
ex oi virtute sce
trinitatis ad oe.

et ppt omne qd ppe
est, sentit se amare.
et deū toto amore
circa se occupari
quasi omn̄ creatu
rarū sit oblita. Cu
ius beatitudo auget
tū et cōfuso amore
sanctissime trini
tatis cū oib̄z vir
tib̄z suis penita se
imergit. Cut iple
bit illud beatissi
mū. qd sēdm expo
sitionē bēti augus
tini i hac vita
ipossibile adiple
ri. Diliges dnm
deū tuū ex toto cor
de tuo. id est. itel
lectu sine errore:
ex tota anima tua.
id est memoria
sine oblivione: ex
tota mente: id ē.
voluntate sine cō
tradictione. Cut
ei ama nunq̄ erra
bit i amore dei:
ut deo aliqua re
utiliū equet l' ppo
nat huiusq̄ oblivi
scat ad momētū
amoris dni: q̄ ipe
pnis est. Sumū cō
traiū sentiet amo
ri dei: sicut heu
i ista vita fiet
t' aliqd eis parat
deo vel ponderat.
l' aliqs diligit qd
ppt deū minus dili
git. et sepe deo o
blivisci. l' appetit
aliqd divine cōtrariū voluntati. Ibi
erra iplebit hoc
ptreptū sēdm expo
sitionē tue sōtimi
dicentis. Qd ē
deū diligē ex toto
corde. nisi ut cor
tuū ad nullū rei
dilectionē magis
inclinatū sit q̄ dei.

ptreptū

ni de letcib̄

nr delecteris ī spe
ampliꝰ qm ī deo. nō
ī honoribꝫ nō ī
auro nō ī amici.
et cetera. sed p oī
bꝫ hijs deū ūmeb.
Si aūt ī aliqꝰ hoꝫ
occupatus fuit a
mor cordis tui:
iā nō ex toto corde
deū amas. ꝓ qm
ta ei pte fuerit cor
ad aliquā rē: ꝓ
tanta pte minꝰ
e ad deū. Qd e
deū diligere ex tota
aīa. Certissimū
hab̄e aim ī veita
te: et firmū ē ī
fide. Qd est deū
diligere ex tota mē
te. Ut oēs sensꝰ
tui deo vacent: ī
tellectus sapiā cog
nitio memoria.
Quic qꝰ aliqd hoꝫ
tuta temporali
a: iā non ex to
ta mente diligit
deū. Ꝓhor etiā ī pos
sibile est hut im
pleri. Ubi e
tiā diligit deus
ꝓpt deū. Alia ē ubi
diligit deū. nō ob
hoc ~~multo fortiꝰ~~
solū qd sibi bonꝰ
ē, largus et mi
seri cors sed ob hoc
multo fortiꝰ qd si
placat ī se bonꝰ lar
gus et miseriꝰ
est. Et qto s mite
riꝰ amat deū ꝓp
t ī nata sibi bōita
te. et nō ꝓpt ꝓpt
ra patione bēitudi
nis rpiq: tanto
beatior est aīa.
licet cōitatio bēitu
dinis dine necessi
tpam moueat ad
alla s interitute a
mors Eva qta o
cūditas aīe nassi
tur. qm creatori

occupat

dilectio
ꝓpt deū

vice rependit in
ſmiritate amo
ris: que nulla ſci
tus ul' bonitas m
aia ul' vbertas t
hit ad amorem aie:
ſed in ma tu bonitas.
ut communicaret
aie etna beatudinem
in ſempo pqua cofe
renda tu diligentia
maria laborauit.
De hac diligencia
dicit epus mſiesis.
hoc e ppri bonitatis
vbiq ad ſui fruitio
nem aliquos aſſo
ciet: et ſe eorum
malis portandis
atq delendis oio
exponat. Tanta
aut bonitas dei tu
non eſt menſura
l' numerus. tanta
regirebat ſocieta
tis coiunctionem. ut
de oibus bonis ſuis
nullu incoicatu re
tineret: et de ma
lis ſuorum nullu ſu
ſceptu relinquiret.
Ipa ei bonitatis eiu
dem imenſitas
p ipa fontis alm
ſali copro ſitute flu
uis hale debuit vſ
q ad vltimu et
ſupmu. ut eſſent
opa mie et bene
uolentie ub ipo
fluentia. vltraq
et ſupra que q
ſe extenderet no
haberet: et hoc
coubitant erat
ſui ipiq largitio.
q nichil magis
i bonis habeat ut
coferat: et mor
tis amicorum ſuſ
ceptio. quo nichil
amici i malis ma
uis hnt. ut ipe ſuſ
cipiat. Veheme
ter ibi attendit

ad amorem dei a
nima ex singu
lis q̃ deo sunt na
turalit. silis. po
tentia. sapiēcia.
et bonitate. et ce
teris. Spectaliter ta
men inflamat
tur fervore tot q̃
trinitatis quasi
omn oblitus tota
lit sit: et totum nec
sentiat in se ipsum
di teste ezechiele.
Ubi aliu. id
est. omn sanctor
sunt cum bonis q̃
nis ardentiu: nō
est ibi ipsum q̃ se
abscondere valeat
a calore ignis.
In pnti vita nū
quat sponsa sponso
ipse amore tuo lan
gueo: ut dicat in cā
ticis In patria ve
ro pnctalit dicat.
Amore tuo intessa
t ardeo. Languor
hoc sopnū subtra
hit. cibū delicatū
insipidū reddit: vi
res corpis et deco
rem adimit. omne
ornatū postponit:
turnales amicitie
oblivione induit.
Per omnia vergamor
in mia sili operat.
Ardor etiā humo
rem exsicat: ma
teriā sibi cōiūctā
penetrat. ita etiā
in patria fidelis a
nima p caritate
ab oi turnali cō
tupiscentia ~~carnis~~
~~lis~~ seperat: et intes
sant dinis igni
dis penetrat. Et
valde mirabile et
cū teste moyse de
lis mr ignis cōsu
mens sit: et natu
ra ignis sit cōsu

me omni in se et uir-
ta se posita. qua
nima ex tanto fer-
uore non consumi
t. Iste licet alia
ex singulis dei o-
pibus pauis et mag
nis ad amorem dei
attendat. specia
lius tn ex ipsius
dei opibus dni nri
ihesu christi vehe
menter inflamat.
ut e incarnatio
natiuitas circum
cisio. baptismus re
uuniu. corporis et
sanguinis consecratio
tio intenta. humi
lis pedum abluto.
miserabilis passio.
gloriosa resurrec
tio: mirabilis as
censio. spiritus sti mis
sio. sumpti in sacra
mento fidelis
exhibitio: existas
contra omnes in ex
tremo iudicio iudi
cet, alia propter se so
la reputat esse
facta. Est ibi
aliud inflamans
uiam ad amandum
deum. silicet diuina
humilitas. de qua
nimis admirat
alia. quia deus omipo
tens singulis an
gelis sanctisque ani
mabus intantum se
subiicit. quasi sit fi
nis emptionis sin
gulorum: quasi ipse
libus vero proprium
sit deus sui. Ad in
uendum transien
ministrabit illis. di
cens in psalmo.
Ego dni dij estis.
Nume ipse perfec
tus deus: ibi com
plebit quod hic do
cuit. Quanto ma
ior es: humilia
te in omibus Quia

uis p̄sit oībus dig
nitate dīna ma
iestate, oīb̄z tamē
subiect² humilita
te. ¶ q̄ raro cō
ueniūt ista duo.
oīb̄z p̄esse p iusti
tiā: et tamē oīb̄z
subesse p humili
tatis gratiā. cō
mutat² her aliāt
amore. Valde au
tē īflāmat aliēn
am et cōseruat.
nūq̄ velle p̄esse.
l' parē esse: sed ō
nib̄z et ī oīb̄z vel
le subesse. ¶ Si aut
humilitas causat²
ex multitudine bo
nitatis et dīne
nobilitatis. sicut
arbor ex multi
tudine fructuū
inclinat² dilit' in
flamat ad diligē
dū deū specialit

humilitas christi.
qui cū ī forma dei
esset. equalis deo
pr̄i: non solū mi
norari voluit ab
angelis. sed et ter
nis pr̄i similitudi
nē assumens. p
mo etiā exelsus
sup omnes hores.
factus ē abiectio
plebis: et opprobri
ū pessimorū hōm.
¶ īmensa humi
litas q̄ deū īpassi
bilē et īmortalē
coegit esurire sitī
re lassari miserā
bilit' mori. ¶ Eadē
humilitas coegit
creatorē ā̄gelorū
et hōm ī clinari
ad īfima p̄tē cor
poris piscatorū:
hor est ad pedes
apl'or ī lotura.
¶ Eadē humilitas

ātrōphen silnlē do
minū maiestatis
coegit frequent
venīe sub specie
panis et vini. ad
cōsolationē fideli
ū ī sacramento.
¶ Est et aliud ī
flāmans aiam
ad amandū deū.
solitū. pānā dina
que ibi appāuit.
qm inimicis suis cē
tū. ānorū spiritū
ad viuendū dedit.
qui ī eadē ma
litia eos pduraē
perseuerit. ¶
qmta dissimula
uit illo tempe ī
paganis et iude
is. qm electi sui et
iudei prepta sua
cōtēpserunt. ipsū
q ī deserto varis
malis et nouis ī
uentōibz mirauit
runt. et cū ha
rissimos ꝓphetas
suos nūtios occide
runt. ipm ꝓ et
morte turpissīa
dāpnauerūt. et
memoriā ipīg de
tia penitus delē
disposuerūt. et
apostolos suos q
bz dignos nō eāt
mūdus miserabi
lit tractauerūt.
heu qtas iniurias
dissimulat a pa
ganis iudeis he
reticis et falsis ch
ranis. q etiā ab
hys q christiani
uident et bōi cōsti
ani. ymo etiā ri
ligiosi. et ī sanc
tissis religiōibz cō
stitui. tamq ī
mici cotidie ī pū
gnat. sub uestecē
religiosa diuisa

trimina ĩ fideli
ũ qmittere non
verent. Et glosa
dicit sup̃ matth.
ũ. q̃ destabilior
est. qui sub noĩe
fidei agit opa ĩ
fideliũ. q̃ apte
pugnus. pro
singulis vnibꝫ
pañe diuine a
principio mũdi
vsq̃ ad finẽ puo
tat aiã valde
ad amãdũ deũ
et nalit: quia
tãta lũ et virtus
diuina cũ vna
pcõzũ dissimu
lat. quãta luꝫ
tũ pcõzes a vi
tijs emũdat. Et
tanta fulget cũ
dampnatis et nali
ter truncat: q̃ta
fulget cũ electis
ĩ et nũ remune
rat. Et ibi
aliud aiam in
flãmãs ad ama
dũ deũ: videli
cet cognitio di
ne felicitatis.
que ĩ hoc appa
ruit. q̃ sup multi
plicem cõsolaci
onẽ spũalẽ pue
nientẽ ex scriptu
ris ex lacrimis
ex desideriis sanc
tis ex diuinis of
fitijs ex sctõꝝ doc
trinis et exemplis
ex laude ex gra
tiarũ actione ex
oratione ex cõfes
sione et sũlibꝫ. de
pẽ corp̃ et san
guinẽ vnigeniti
dilẽ filij sui dñi
nri ihu christi. sb
spẽ panis et vi
ni ad delectabilẽ

totinue

refectionē aiārū
tum mīstrauit, i
quo totū qd ipe
habet cū spū scō
i sūmo dedit. Ha
thil ei est extra or
pale et spiritua
le et dina natu
ram. Corporalis
vero apprehendit
oe i qd quīq sensi
bus pti pit. Spiritu
lis nā tōtinet an
gelos et aiās: et
oia dona spiritu
lia et virtutes. Di
na nā totū qd e
optimū nālit i
se habet. Cū g cor
pus et sangui
ne filij sui deus
pater substantiā
to dedit: tūc cor
poralē substan
am in sūmo
~~dit~~ tōtulit. Hō
vero aiām eius
de filij sui dedit.
tūc spiritualem
substantiā i sūmo
tradidit: cuīa
nima oibus ange
lis et sanctis aiā
bus pfectior et grā et
oi sanctitate fuit.
Insup i eo totā
dina nām obtu
lit oe bonū i se
nālit et etnalit
tōtinente. Ner
hor semel tātū
aut bis. i tota ho
minis vita fent:
ymo quotīcīq pe
qtīq loto a qtī
is sacerdote fideli
m fideli bono l' ma
lo. salutare illud
sacrificiū i forma
cere oblatū fuit.
totiens de pōt cū
spū scō singulis
aiābus se totū ad
fruendū exhibet.

Sed heu pauci sunt
qui hoc fidelitate
prospiciunt, cognos-
cunt. et hoc pauciores
sunt, qui ad preceptorum
tanta munera
ut in eius scilicet ordi-
nacione dei continue proficiant cui
debitum gratitudine
se habilitare con-
tendant. O amo
rabilis fidelitas
domini nostri. qui mille
ducentis annis et
amplius ab indigne
poenitentibus et su-
mentibus et in tan-
tis in sancto
tanta elegit con-
tumelia sustinere:
ut in hoc tempore
posset corpore et
sanguine suo vi-
na animam sanare
tui nichil sufficit
teste augustino quod
dominus est. ¶

Et et aliud iste
mans aliis ad a-
mandum deum totis
viribus. sic divinis
moribus profitissimis:
de ipsis et aliis ma-
teria specialis
solit vehement ar-
tendunt aliis ad
diligendum deum ere
plausissima ejus
ti. videlicet precipla
castitatis, humi-
litatis, altissime
paupertatis. obedi-
entie, constantie, in
nocte diligentie,
puritate, sollicitu
dinis: tantitatis
asperitatis, pena
litatis, fidelitatis,
gratitudinis, despec
tionis. pure intem
tionis profunditatis. ze
li animarum, dilectionis
inimicorum. Singu
la exempla gratissi
ma sunt hic aliis. et

omne desiderabile ĩ terris hys cõparari non pt ĩ conspectu ipius. q̃ valde et naliter ĩ singulis delectat. ¶ Et q̃to magis despecta et penalia ĩ hoc mũdo reputãtur. tanto ea amari dei in pnti et ĩ futuro maiori gratitudine venerãt. ¶ Et q̃tãdo bonũ et perfectũ est. et ab omib̃ collaudat. hoc nõ tantũ ex gratia. sed etiã naliter appetit: et ideo ex facili exhoim et ppria plantatia tota deo illi bori pmiũ minorat. ¶ Et qd̃ bonũ et vere pfectũ nõ solũ a malis. sed etiã a bonis virtuperat et despicit. hoc ex gratia tãtũ appetit: et nõ ex natura. idcõ merces eius tota deo integra ~~est~~ reputur: ¶ Et idcõ appetenda sut magis exempla ihesu christi et bona opa. que ab hoib̃ reptãt. sed a deo laudãt. de hoc dicit hieronimus. ¶ Quis semel editi non desideret. ut mereat vote christi laudari. et celesti copiosaq̃ mercede remunerari! ¶ Etiã ob domini mei nomẽ atq̃ iustitiã cuiusta ĩfidelium turba me psequat et tribulet. ¶ Etiã ĩ oppbriũ meũ solidãt hic mũdo erurgat. tantũ ut ego inde mereor laudari: et sue pollicitationis spera mea

ar mercem. Hic
ergo in et detracti
ones patriet tolle
rem. ut dni lau
dibus digni esse pos
simus. Sta si huma
na laude quirim.
dina amittimus
Si ab hominibus
~~ab hominibus~~ laudant.
a cristo culpat. si
cut scriptum est ne
nobis dimittibus
re. Ita quidem beata est
illa anima in qua appa
rent singula vis
tigia ihu christi:
sic e contraso. maledic
ta e illa anima in qua
vestigia diabolisto
cum habent. Diaboli
vestigia sunt singula
peccata mortalia. In
ista singula ex
empla christi ex
pssius apparebunt. de
illis ante pnitia ops
dei. et omnes elec
ti dei habundantius
eternaliter exultabunt.

¶ Est et aliud
ubi inflamans ani
ma vehementer ad
amorem dei sic mise
rabilis et venerandu
passio ihesu christi.
~~de qua bernardus~~ Hoc
est quod magis mo
uet. magis accen
dit. cum audis dne ihu
quem bibisti. opus
redemptionis mre.
quod opus nemo a
liquis nec in celo. nec
in tra perficere potuit.
In quo opere inestima
bilis fidelitas ap
paruit amoris in
mente punitus
fuit tedio. tristicia
et pauore. In cor
de incomparabili do
lore. Iurta illud.
Attendite omnes si

est dolor sicut dolor
meus. ¶ Caput eius
tremendum dicit
bernardus angelis
spiritibus. spi
narum densitate
coronatur. facies pul
chra pre filijs hominum
spuitur proterum de
prat. lumen oculorum
sole caligunt in
morte. aures qui
audiunt in celis an
gelicos cantus.
audiunt in terris per
catorum insultus.
crucifige crucifige:
os quod dorum angelo
rum. potitur acetto
et felle. manus
quas fundauerunt ce
los extendunt in
cruce: dorsum vi
garum et flagello
rum percussionibus ple
num fuit. vnus les
latus lancea pfo
rauit: nec erat aliquod membrum in
eo. quin spiritualiter pena
l pena innocent pro nris re
atibus plecteret. De
hac innocentia ex
clamat umbro
sus ¶ Quid commi
sisti dulcissime pu
er ut iudicaris?
Ego sum culpa ac
casionis tue. O in
effabilis misteri
dispositio. peccat iniquus: et
punit iustus. homo
peccat seruus:
et soluit dnus: qui
committit homo. sus
tinet deus. Ego in
iuste egi: tu pena
mulctaris: ego

superbiui. tu sum⁹
humiliaris. Era
ynitus ī patria alē
amor attendit.
vbi singulis lac
mis ihu christi
opbrijs irrisiōn
bus colaphis a
laphis afflictiōn
bus vulneribus li
uoribus guttis sā
guineis ī oī mē
ta sua fusis. et
nalit aīa delec
tat. Hunc ei pas
sionē ipsius aīa
tohī pro se sola
reputant facta ēe:
sicōm qd dicit a
plus de dnō ihu.
Qui dilexit me:
et tradidit semet
ipsū pro me. Nō
dicit p nobis. sed
pro se solo: repu
tans passū dōm
ihū xpm. In pēti
tibi singulorū
pdictorū memo
ria cordibus nris
ifixa esse debet cū
amaritudine co
tinua. ad puora
dū ī nobis dinū
~~amorem~~ ferno
rē: iuxta illud
sponse īmitatib.
fasciculus mire
id ē cumulus ama
ritudinis dilectus
meus michi: inter
ubera mea como
rabit. Item utilis
esset horū memo
ria ad augendē
eternū gaudiū Qn
to enim hic ī est aīe
de pdictis tristicia:
tanto maior de co
aīe et cūctis aīis
dei erit letitia: qm
iuxta vbū tristi tis
tia ī gaudiū vertet. cō

Sic lit' in gis veros
dicnoꝑdictorũ ce
dit in cimiliũ
meritorũ. ~~vnde~~
~~bernardus~~ ~~Ego~~
fratres abineũ
te ~~etate~~ mea cõ
ũsacione. p ar
uo meritorũ q̃
m̃ deesse sciebam:
hũc m̃ fasciculũ
colligare. et mt'
mea vbera colo
lorare curauit. et
collectũ ex oib;
anxietatib; et a
maritudinib; do
mini mei. pri
mũ q̃dẽ ĩfantie
ei; necessitatẽ.
deinde laborum
quos ꝑtulit ĩ p
dicando. fatiga
cionũ ĩ discurrẽ
do. vigiliarũ in
orando. tempta
cionũ ĩ ieiunan
do: lacrimarũ
ĩ compatiendo.
ĩsidiarũ ĩ collo
quendo. postre
mo piculorum
ĩ falsis fratrib;
cõuicciorũ, sputo
rũ, calaphorũ
subsannacionũ,
exprobracionũ, da
uorũ horũq; simi
liũ: que ĩ salute
nrĩ generis sil
la euangelica
to prose legit. pti
lus sic lit' horũ
frequens memo
ria monimen
tũ est cuilib; aĩe
ad rependendũ
dno ihũ vicissi
tudinẽ ĩ hac vi
ta: q̃ etiã ex sola
voluntate vicis
situdinis nimi
ũ bẽficat. teste
hieronimo. Vere

illa aia felix est.
et angelis exspa
randa. que pro
nostre et ope chri
sti tanta gnita p
se nobis illesus
stinuit voluerit
sustinere. ¶ Est
ibi aliud aiam
inflamans ad a
mandum deum: sz
veritas dina in
pmissis. ¶ Ecqd
ei in figuris scp
turis figuralit
seu expsse p se l
p scos suos bonis
l malis deus omipo
tens repromisit.
hoc totum absq
ambiguitate ropleb:
sicut oia comple
uit q de eo scripta
erat usq ad turpis
simam mortem cru
cis: io in fine gusta
to felle dixit. ¶ Cosu
matum est: supple
qd de me scriptum
est. ¶ promisit aut
malis in deutrono
mio dicens. ¶ Con
gregabo sup eos
mala. ¶ Num tot
stille pluuiarum
descenderunt in tria
sicut diuersa ma
la in pios et nalit
occupabunt. De
qbz augustinus
dicit. ¶ De hys qbz
pparatq est pmu
m. ardor flame.
sitis sine extinctio.
fletus et stridor
dentium. omnium
nrme tenebre ex
teriores. pena in
feriorum: vbi nul
lus ordo sine ag
nito primi. sed to
tius dolor et ge
mitus. vbi mors
optat. et non da

mo

dolor

bit. ubi non est ho-
nor seniorib et regi
nr dnis sup seruum
nr mat dilexit fi-
lium ul filiam. nr fi-
lius honorat patrem.
ubi omne malum.
ois indignatio et
fetor et amaritu-
do habundat. De
hac amaritudine
dicit iob. Quare
data est misero
lux. et vita his
q amaritudine a-
nime sunt. q sperant
mortem et non inci-
ent. Omne viuens
fugit mortem
propt arbitratem mor-
tis. ibi aut mo-
ri desiderat propter
amaritudinem vi-
te. et fugit mors
ab eis. Ha ipsa
miseria. ubi mors
depascet eos. et
tm mori nequeunt.
Ibi in veritate si-
ne fine luunt. et
sine fine morium-
tur. Ibi odiunt de-
um et seipsos. et
numq vident in me-
moriam ante de-
um. Sicut vulne-
rati dormientes in
sepulchris. ~~quorum~~
~~non est memor~~ q
rum non est memor
amplius. Anselmus.
Ibi tormenta sine
fine. sine iteruallo. sine tempera-
mento. Ibi tortores
horribiles q numq
latescunt. numq in
miserent. Timor
conturbat reum. to-
rmenta confundit.
cogitationes ire
pant. fugere non
licet. ligatis ma-
nibus pictunt in
tenebras exteri-
ores. De hoc dicit

i etiam stro factus
sup ipsos catha
dissimus ide. di
luuiū vniuersale
penarū. promi
sit etiam bonis i
euangelio qp sup
omnia bona suaē
stituet eos. et v
nūquēq; cruci
ta bona sint di
cit ysaias. Oculus
nō vidit deus abs
te: q ppariasti ex
spectantibus te. ex
quibus nemo sit
nisi qui accipit. et
qui dat. unde au
gustinus facili ui
uenit vita etiam qd
ibi non sit. ipse qp
ibi sit non erit
ibi lassitudo et dor
mire: non erit
ibi esurire et si
tire nō erit ibi
qd este, ire este, et se
nescere: qz nasci nō
erit ibi. vbi vi
ui integre manet.
Tamē alibi ali
lū, qnitū, tangit qd
sit i vita etiam:
i libro de corpis
et aie miseria
vita. O caro iqt
illa vita applecti
debuisti: vbi vi
ta est sine timore,
uiuentq sine se
nectute. lux sine
tenebris: gaudi
ū sine tristitia.
pax sine discor
dia: voluntas
sine iuuria: si
ne distinctione.
regnum. hoc ē
deus. summū ibō
mutabile bonum:
tarens principio
et fine: i quo oē

bonū et īmensū
naturalit' et etna
lit': a quo omne
bonū fluit tēpora
lit'. Ibi dicit augus
tinus. Nichil qrtur
qd apetatur: ni
chil ita qd fastidi
at: Nullū horū de
erit neqz bonis ne
qz malis qr hys p
ductis: qz fideliz de
us ī oibz vbis su
is quodo etiā latet
īfinita sub palleo
q videtur valde bo
na et non sunt:
et īfinita videntur
mala. que iusta et
bona sunt. sed m
iudicio ī oibz veritas
patefiet: qn deus
manifestabit tōsilia
cordiū. ~~pnā ī etnāsti~~
~~tro~~. In fine horū. de
nūcio operū ei. De
quo dicit ~~augustinus~~
~~quod~~ multa fīa q ab
hoibz īpbanda vi
dent: testimonio tuo
pbata sunt: et mul
ta ab hoibz laudata
te teste darpnāt: tū
sepe se habeat alt'
aūg facti. et alit' ā
mq factoribz: atqz
alit' articulq octul
ti temporis. Est
ibi et aliud īflāmās
aiam ad deū: sz
diuina miseritor
dia: ~~dī ī etnāstico.~~
Secōm magnitudi
nē eiq. sic et mia
eiq tū rpō ē. sed mag
nitudinis eiq non
est finis. dicit pīs.
et onis. Celū et tra
ego īpleo. Ita et mi
sericordia eiq men
suram nō hz: et
oia īmplet q sunt
ī celo et ī tra. et sb
tra In ~~terra~~ celo ap
paret eiq mia ī an
gelis et sctis: qz sī
gulis tōtulit bītu

dine plus q̃ meru
erunt. q̃ speraue
runt. q̃ desideraue
rũt: q̃ cogitaue
rũt. In tra luceat e
ius mia circa bonos.
qz eos inuenit p
miam. ut bonũ re
lint: et subsequ
p gram. ut bonũ
voluntũ p fiuant. et
i bono opẽ p seue
rent: quibus tunc
vnus est p miam.
ut q̃ q̃d eis fit i
bono vel i malo
sibi reputet esse, ipse
fecit. Juxta q̃d dicit
ewb. Qui tangit
vos: quasi qui tan
git pupillã oculi mei.
Item. q̃ vos ren
pit. me rempt.
et qui me rempt.
rempt eũ qui me
misit. et q̃ vos spe
nit me spernit. Et q̃
vni ex minimis me
is fecistis: michi
fecistis. vbi dicit
glosa. q̃ minimi sit.
q̃ nihil penitus ha
bent i hoc mũdo.
et uiuiteberũt cũ
christo. Et saulo p
sequenti christianos
dixit. Quid me p
sequeris. cũ ipm
nuq̃ tangerẽt: sed
fideles. Circa ma
los ira sublit lucet
eis misericordia.
cũ eis diu ptit q̃s
iuste subito dãpna
re deberet p primo
ptto. et q̃ nũtas
eos cogit ad pniã.
nec vite enormitas
nec hore extremitas
si pura sit volun
tatis cõmutatio. ex
cludit a venia: sz
mat taritas misi
nus ãplissimos fi
los prodigos rem
pit penitentes. p
mo dicit Ymaudus.

plene et miseritor
dit. indulget deus.
non dampnat vlta stē
do. nr ipperat confi
dendo: nr min9 di
lugit iputando. In ī
ferno lucet etiam
ei9 mia tia demo
nes et dampnatos
homines: eo qs sm
gulos punit tita
tondignū intan
tū ei totvaiat. vn
tui sumo bono. q
deus sapientissim9
excogitare non pos
set penā aliquā
mortali pro dig
ne respondentem.
Cū ei deus imen
sus sit et oi potens.
q graui ssime p per
catum offenditur
tūq oib pena tax
ai debeat stdm tō
ditionē ei9 q offē
dit. et tū deus oia
disponat i numeo
i pondē. et mensu
ra: neqm possent
ad digne puniendū mille iferi vni
to mio respondē.
In purgatorio sili
ter ei9 miseri
cordia. ex eo qd ibi
purgat aiaes. q si
ne purgatione da
ritate volt ei9 mi
nime ferie possent.
qui etiā ex imensa
mia ordinauit: ut
quibz ppria desunt
meita. alienis suf
fragis adiuuet.
In hoc apparet max
ima ei9 mia. cū
deus non gauden
at pcōzes prose
qbus: sicut dicit i
euangelio. oia
tamē valent eis
q sunt i purga
torio. q a pcōribz
iimicis dei fiunt
pro ipsis. Et tū sa
cerdos i mortali
pcto missā celebrat

ap de fructis

pro defunctis. luz
rpē ī tali ope dāp
nationē eternam
mereat: ipīs tn
valet ad penarū
diminutionē. Qd
ēī non rerupit il
lud sacrificiū ī ppso
na sacdotis mali:
sed ī ppsona eorū q
ī caritate de hoc
seculo migrauerūt
Dalit lucet mīā
ei trita eos q st
ī limbo. qr nul
la pena corpali pu
nit illos: vnde ius
fame. sitī. l frigo
re. calore. lassitu
dine. labore l egri
tudine q eīā poss
volunt esse ēp nō
esse sr isti nr illi q
sunt ī iferno deū
possūt arguere. qr
non facit eis īiuri
am: quibz nō te
net dare gloriā
sempiterna. Ubī dicit
glosa supr illud. dn
non hz ptātē signū
vt totū genus humā
nū ī apostatica ra
dice damnatū est.
ut etiā si nullus
ide liberaret. nēo
tamē pt intercedere
ciam: bn tn dns
dispensauit. ut
nr oes damnaret.
nr oes liberaret. dn ei
omnes liberaret.
latet qd prto per
iusticiā deberet. si
omnes vero damna
rent: lateret qd gra
tia largiret. Et
et aliud maz īflā
mans ad amor
dei dei. sz dei iusti
tia: q primo ibi
apparuit. tū spon
te quosdā angelos
autentes se a sū

mo bono et etno bo
no. nullo extrinse
to ipellente. in mu
seria etna deiecit.
Alios vero adherē
bono tes summo, mor. in gra
tonfirmauit. Qd hy
iustitia dei appar
uit. qm ex pnaricta
tione ade soli gto
tū genī humanū
penalitatibz diuisi
et morti subiecit.
Et merito qdem Na
sicut omnes homēes
si solus adam m
ptepto dei totinu
e pstitisset. ita o
nes homēes de lū bis
eiī predentes me
rito mortis sentē
tiā attepierunt. hz
in ho etiā appuit di
na iustitia: q an
geli a nullo iuua
ri poterant nī de
bebant: q pt se alis
q vlla in tmsera
etne vite glias ptepisset:
temptationē retide
runt. ho vero pv
tutē alterius iuua
ri poterat et de
bebat. q pt iau
dulentia altei
sugestionē retide
rat: et hoc fm ē
pdnm nrm ihm
ihrstū. bnīdctūs de
us ieternū Item
ibi appacebit ius
titia dei q nūc o
culta ē: quae de
ymi dat gtia. altei
negat: sicut dicit
aplus de esau. q
ppt vna esta ven
didit primogenita
sua: et postea cu
piens hereditare
bnīdictionē. repu
tus est. qqq cū la
trimis inquisisset
eā. hz ppter latri
mas ezechie regis
sententiā mortis

quā contra ipz
tulerat subito re
uocauit. quindecī
annos ante ipm
aduenis: faciens ei
magnū ꝓdigiū.
i celo. q ꝓ decem
lineas quas iuc
iat retrorsum fecit. Ar
mulit dauid pete
ti veniā. pcm i
dulsit: saul vero
tū peteret nō in
dulsit. Ecce vidis
ta pcā regnū il
li tradidit quē o
dium. Dolit ipzdā
dit ex occulto iu
dicio ꝓmos mag
nū et multiplice
gratiā, quos fecit
seruū et nalit nō
mansuros ut iu
de de quo dicit pe
tr. Sortito e sorte
mysteryhui i sug
et prodigiis
faciendis. alis re
uo dat minore gra
tiā: quos fecit seruū
finalit ꝓmansu
ros. Unde glosa
sup illud ad roma
nos. Quē iuit i
dicat. Obdurat
non inpiendo
malitiā: sed nō
ipiedo miamtys.
quibus non ee im
piendā occulta
equitate, et ab hui
nis sensibus remo
tissima iudicat.
Circa eos q sunt i
purgatorio luis
dei magna iusti
tia: q eiros suos
tanta asperitate
ꝓmittit ibi ꝓ suis
reatibus sustinere: q
i hac vita bre
ui tempe ꝓ mo
dica pēitentiam,
oia, teste augustino, pcā

poterat abolere. De q
asperitate dicit au
gustinus ignis pur
gatorius. et si etnus
non sit. excellit ta
men omnem penam.
Quid ergo in carne tanta
inuenta est pena: lus
martirum inumera
bilia passi sunt tor
menta. Iste iustitia
a deus sua apparebit
in extremo iudicio. cui
nullus persona acce
piet. Ipse iudicabit
pauperem ut magnum. cui
nullus acceptet pa
tres: nec suspiciet p
redemptione dona
plurima. De quo in
ecclesiastico. Cuncta
quæ fiunt adducet
deus in iudicium pro
omni errato. sive bo
num sive malum sit.
Ubi dicit glosa. quæ
etiam per vbo otiosa
etiam ignorant per
lato. Item augus
tinus in secundo libro
de domo disciplinæ
dicit. Quid faciem
in die illa cum cepe
rit sedere ad iudicium nos
et disceptare. atque
ante faciem nram
petra mea statuere
accusatores arbis
simos adhibere: et
omnia sua quæ nobis to
tulit bona sina tonsu
rae cum nostris ste
leribus. quam ei ap
pendet in statera
iustitiae. verba
facta: et cogitatio
nes mee. Nec erit
tempus oleum mutu
andi a prudenti
bus virginibus. l' tem
parandi a vendē
tibus: non erit tempus
ullus dilationis.
sed terribile et

ustum iudicium.
De omnibus predictis in
hac vita esset de
us ab anima merito
super omnia diligen
dus. De fruitio
one dei. Capitu
lum tertium. Proeu
bi enim fruet anima deo
per deum. fruitio est
delectatio puceni
ens ex conuuitione
intellectus et af
fectus in deum. Cui
ei anima figit intel
lectum in et'nitate in
immensitate omni
potentia. sapiencia.
bonitate. largitate.
caritate. nobili
tate dei et cetera:
statim affectus anime
delectat in singulis
intellectus. Non solum
autem delectat in
singulis quia in deo sed
vmo etiam fruit deo
in singulis angelis
et sanctis: et in singu
lis vtilibus et donis
eorum. gratuitis et
naturalibus. Et ita erit
fruitio aplim deo est
omnia in omnibus. id est ipse
se in omnibus quod ipse est
plene et aperte posse
debunt in singulis
quia ab ipso sunt: sicut
in angelis et in sanctis
De hac fruitione
dicit ysaias Tunc vi
debis et afflues. et
mirabitur et dilata
bitur cor tuum: vide
bis intellectum diuina
naturam. et diuina
opa: et afflues de
liciando in singulis:
et mirabitur cor tu
um trinitate in
vnitate. et vnita
tem in trinitate:
et singula opa di
uina: et quod in sin
gulis ipse sit totus. et

nõ

dilatabit cor tuum
ad suscipiendam to
tam trinitatem cum o
quod est. et habet.
et potest. hanc
delectationem operabit
in anima nisi fides. nec
spes. nec deuotio.
nec aliqua virtus.
sicut modo delectam
one operant in anima:
sed ipse deus. sicut
ipse per ysaiam test
at. Quomodo sicut cui
mater blandiat. ita
ego ipse consolabor
vos: quia deliciae
mee esse cum filijs ho
minum. Ad hanc de
lectationem vocabat
dnus olim per apste
tam ysaiam dicens.
Omnes sitientes
venite ad aquas.
et qui non habetis
pecunia. venite bibi
te absque ulla commu
tatione vinum et lac:
vinum divinitatis. et
lac humanitatis.
et postea cum mag
no desiderio ipso
nabit invitauit dicen
bat eis in die mag
ne festiuitatis ubi
multi conuenerant.
et clamabat. Si quis
sitit veniat ad
me et bibat. Et in
matheo. Venite ad
me omnes qui la
borati et onerati
estis. et ego reficiam
vos. non per aliquos
ministros. sed per me
ipsum. Et in apocalip
si. gratis offert de
lectationem dicens.
Qui vult accipi
at aquam vite gra
tis: neminem adhoc
cogens. Quod ihsus

unta tum ferven
ter exhibuit: fide
lit ibi dabit
Ibi etiam fruet. Addeu
tur aia deo ad
deum. Omnis qppe
delectatio quam ap
tpit aia i crea
turis i hac vita
qp plurimum elon
gat a deo: quia
non tota reuertit
i deum. sed aliqp
tulum heret i crea
turis Juxta illud
gregorij. Nia sine
delectatione ne
qqm esse potest:
at ei delectat m
ifimis. aut i sum
mis. Et qpto ar
dentius i ardes
cit ad ifima: tan
to torpore dapna
bili refrigescit a
sumis. Cessante
vero oi delectatione
ne cta creaturas:
i futuro introduret
dns ihus fidelem
aiam i delectatione
solius creatoris.
p illud vbum. delec
te i dno et. Que
delectatio hic tam
modica est. qpto
ta intrat i aiam:
illuc veo tota est.
qp no pt tota m
aiam intrare: sz
aia intrabit i il
la. Juxta illud au
gustini. No tan
tum gaudium intra
bit i gaudentes:
sed toti gaudetes
intrabunt i gaudium.
Quod aut ex de
lectatione creaturarum
aia impedrat a
delectatione creatoris. ho
pfiguratum est i in
deis. qbz nequqm

dedit mānā. du
rante farina ta
ta triginta dies
quā tulerant ex
egipto: qua cessā
te. pstitit eis pa
nē de celo haben
tē ī se omne delcā
mentū. et omnē
saporē suauitatis
et vnicuiq; volū
tati deseruiens ad
id qd quisq; vole
bat conūtebat.
Ipa qnīta erit de
lcātio ī creatore
q̄ tantū delcātio
nē posuerat ī pa
ne. hoc manna
~~pmiserit~~ promittit dnūs ihe
sus ī apoc. Qui
uiterit. idē. qui
respuerit delcā
tionē transitoru
amī. dubo ei mā
na absconditū.
idest dinitatem
meam ī carne
occultatā Debat
q̄rit pīs Quam
magna multi
tudo dulcedinis
tue dnē: quā ab
scondisti timē
tibz te ad hoc res
pondit dnūs ihe
sus ī apoc. Ne
mo nouit: nisi
q̄ accepit. idē
experit. hoc ē il
le solus q̄ gustat.
Iuxta illud psal
mste. Gustate et
videte qm̄ suauis
est dnūs. Manni
bz est nota dulce
do: que timentibz
est abscondita et
incognita Aliqtu
lū tamen explicat
augustinus que il

la sit multitudo dul
cedinis. hoc est su
mus deus. de quo
sicut dicit i libro
de trinitate. Nec
qd amabit. ade
rit. et sum. de
sumu bonu erit.
atq ad fruendu
amantib. psto
erit. qdq oio bti
ssimu erit. ita sp
fore, certu erit. O
qta rotunditas
ex dei pntia: ubi
tanta est ex dei
memoria i hac
vita. ssn aug.
Quid e qd i dilā
mei recordatione
qnq tangere solet.
et tam vehemet
et ta suauit me
affirit. ut a me
ipo quodamo ali
enari et attrahi
itapia: subito tot
inouor et imutor.
et bn mihi esse te
pnt. plus qm dice suf
ficio. Ambrosius de
eode. Memoria tu
a sup mel dulcis:
meditatio de te pl
qm cibo suauis. ppt deu
Ibi erta aia
fruet deo. ppt deu.
hoc ppue e fruere
amore ihere ppt
seipam: nr ppter
aliud tomodu. De
letatio qua deum
aia comphendit
attendit ea ad de
sideranda veheme
ta diuine glorie
manifestatione. qm
ppria bitudine. nil
de ei manifestat
dina gloria: tu se
fideli aie deus ex
hibet ad fruendu:
et tanta puritate

xmii affiat quia circa de
um. si ueue deberet
elige de duobz l et
na carere beatudi
ne. l dina volun
tate i se l i alys
ipedire: multo li
bentis vellet et na
felicitate priuari.
qm dei voluntate
i aliquo retardai:
et magna sibi re
putaret beatitudinem
tu ppio detrimento
dina iple i oibz vo
luntate fit eleage
ris sicut scriptu est
i ~~libro machabeo~~
rum. potis voluit
i inferno puniri
qm p timore mortis
mandatu legis ms
gredi. Cpa qm ius
tum est. ut creatura
multo habundantis
tendat i
oibz creatori. qm
sibi qui tam fide
lit curam generis
humani pegit. q
p hore frus homi
ut p her fieret ho
deus. q tam dura
sustinuit vulne
ra. q i verbis ha
buit contradicto
res. i factis obs
uatores. i morte
illusores. vnde a
postolus. Cum vi
uit. ra sibi non
uiuat. sed ei qui p
oibz mortuus e.
Cum se vellet homi
te repende. no pos
set teste iob xmii
pro mille respon
de. hoc etia testat
bernardus dicens.
In ope creationis
me dedit. i ope
redemptionis ubi

se mihi dedit: me
mihi reddit. Da
tus ergo et redditus.
me ꝑ me debeo:
et bis debeo. Qd
retribuā dignē
ꝑ se: nā si mille
ies me rependē
posse? quid sū ego
ad deū? ¶ Ibi e
nā finit aīa bō
tate dei. Qd bonus
ē. et valde bonus.
et solus bonus? et su
ꝑ omā bonus. Quod
bonus sit et mul
tū bonus testat ꝑ
ter omnes scrip
ture ab ipō ꝑce
dentes. Sā scrip
tū ē. vidit deus
cuncta que fecerat.
et erant singula
ꝑ se bona: ī uni
uso bona valde.
Unde sicut arbor
ma q̄q̄ ex fructo bo
no. bona cognoscit.
ita oīb creatura bo
na. et multū bona:
deū bonū. et val
de bonū effitatis
ꝓtestat. Ite ipe so
lus bonus est. iuxta
illud domini ad iu, obū
m iudā respondē
ret. Nemo bonus
nisi solus deus. scrip
et spm scm nō ex
cludens: tū vtergq
sit solus et verus
deus. et solus deus
nāl est bonus. bo
nitas creaturarū
visibiliū et invisi
biliū. nō et ipīs
inata: sed ab ipō
solo duxit originē.
Iuxta illud iacobi.
Omne datū opti
mū. sz nāle: et oē
donū ꝑfm. sz gtu

tu. et descendens
a pre luminum
te sup oia bona. Iu-
ta illud augusti
ni. Neq ulla aia
poterat cogitare
de aliqd: qd non
sit te melig. qui
es summum bonum et
optimum bonum. Cui
ei bonitas celesti
um et terrestrium co
pata dine bonita
tis malicia est. Cui
imensa boitas: ne
q scribi neq dici
potest. neq cogita
ri. Si ei omnes ce
lestes spus et ma
lgni et omnes a
nime create et c
ande. scribere vellet
boitate dina: et
si qlibz haret maiis
habundancia p im
tanto. et p pgame
no: ta imenselo
ng est dei. q ate
media pte boitatis
scriberent: mare
tuglibz esset su
tu. et celu tuilibz
esset repletu: do
nec tape una lite
ra possetis dibu
tag est ductu qm
scriptu. et si omes
stelle. et singule
gutte pluuiaru
cent lingue. et p
poneret dma bo
nitate eloqui: ta
ieffabilis est boi
tas dei: antequ ter
tia pte bonitatis
enarrarent om
nes pui essent mu
te. Tag vero est
aliqd cogitatu qd
ductu l' scriptum:
un si tota arena
maris et singula
semina orta de t'
ra essent corda. et

celu

vellent scrutari
bonitatem dei: tam simp
bonus est. antequ
dem ipsam bonita
tis eius investigaret.
omnia corda tunc
scinderent. Iter in
mensa et eternam bo
nitatis principium e
et causa omnium crea
turarum: ad cuius
fruitionem eternam
angeli et homines re
ati sunt. Unde au
gustinus. Creatorem
rerum creaturarum vi
sibilium et invisibi
lium. celestium et ter
restrium non es
se tam nisi bonita
tem creatoribus. qui
est deus unus et ve
rus: cuius tanta e
bonitas. ut summe bo
nus bonitudinis suae
qua eternaliter bonus
est. aliquos velut
esse participes. quam
vidit communicari
posse. et minuino
posse. Illud quod bo
num quod ipse erat. et
bonus erat: sola bo
nitate non neces
sitate alii communi
cari voluit. quia
summi boni erat. p
desse velle: et omni
potentissimi. nolle
non posse. quia non
valet aliquis bo
nitudinis eius participes
existere: nisi per intel
ligentiam. quam quisque toma
gis intelligit. tan
to plenius habet.
fecit deus rationa
lem creaturam. quae
summum bonum intel
ligere. et intelligen
do amaret: ama
do possideret. pos
sidendo frueret: et
sic eternaliter beatiretur.

Ibi etiam fructus
uia condelectatio
patris et filij et spiritus
sancti quae est summum bonum
et vita eterna. De
per supra modum de
lectat in beatitudine
filij: et filius simili
ter in beatitudine pa
tris: et pater et
filius in beatitudine
spiritus sancti: et sic spiritus
sanctus in beatitudi
ne utriusque. Non
libet trium personarum
tantum delectat in al
tera: quia in semperna sapi
entia trium est una et
eadem beatitudo. Et hec
condelectatio est eius
er mutua et vehe
sima caritate. Una
quaque personarum di
cit alteri: verbum il
lud in ihe qd dixit
dominus ihesus patri.
Omnia mea tua sunt.
et tua mea sunt.
10 quemadmodum tu es ego
sum: et quemadmodum ego
sum. et vere tu es.
Ad desiderium hujus
delectationis invitat
fideles suos fideli
ter dominus ihesus. pe
te et accipietis.
ut gaudium vrm
plenum sit. et accipi
etis. plenitudo et
ni gaudij e fru
tio condelectationis
sive trinitatis. hec
e torrens volup
tatis: de quo dicit da
uid. De torrente vo
luptatis tue pota
bis eos: quia torrens
dicitur apt habundan
tia. que in deo est.
unde vero predicit
iste torrens dicit
pr. Apud te e fons
vite. fons vite est
dei eterna et immen
sa largitas. Aqua

fontis ē gaudiū
sempiternū. ¶ Ret suf
fiat sel' aut bis a
millesies potare
de hoc fonte: iō fi
delis aiā etnā ha
bit ī fonte qētā
et bēatissimam mā
sionem. cū vnicuiq;
dicet dnūs. Intra ī
gaudiū dmī tui. In
hac vita totū gā
diū dmī ītrat ī
gaudentes. qr mo
dicū et momenta
neū est quod hēt
tapit. Illic vero nō
totū ītrabit ī gā
dentes. sed toti gā
dentes ītrabūt ī
gaudiū. ut dicit
augustinus. ¶ Qui
ī hac delectatione
sēe trinitatis sēp
fruit. qd est qd
illi erit. et qd est
qd illi non erit.
Certe qcquid volet
erit. et qcqd nolet:
non erit. dicit bēs
augustinus. ¶ Ibi
etiā aiā valde de
lectabit ī cōtinua vi
sione delectabilis vul
tus dei: de q dicit
glosa sup psalmū.
¶ Qua visione nihil
delectabilius. qm sēp
amabunt: quem
semp videbunt.
In ea tanta ē de
lectatio. q teste au
gustino si possent
mali mallent ī esse
penis et deū vidē:
q̄ ēe extra penas.
et deū non vidē.
Illa enim faciēs de
lectabit. mirabilis
est: et plena gra
tiarū. Itaq; oīs pe
na cor tui delēt
ex tui vtu fruici: q̄
vna scintilla ī me
dio maris extingue
ret. ¶ Qlit nimis
delectabit ī vultu

nō

corporeo ihu christi.
i quē desiderant an
gelis teste bto petro
angeli desiderant
prspicere. ubi tanta
desiderij ponit glo
sa dicens. Tanta
est eius q̄ prissus ē
p nobis gloria ho
mīb posterior. ut
etiā angelice vtu
tes i celo tū sint
etna felicitate p
fite. non solū immor
talitatis magnifite
tū. sed assupte
humanitatis eius
claritate semp as
pice quudeant. Sa
tur cerne desi de
rant eius facie. et
nūq̄ cessant cerne.
nisi p cotempla
tio dine pnte a
deo angelos bti fi
cat. ut sep eius vi
sa gla sacient. et pp
eius dulcedinē q̄si
nouā i sacietate
esuriant. Ibi ergo
angelice vnitates
et bte aie pp esuri
unt. et pp sacianti
De q̄ sacietate dic
ggorius exponēdo.
sic sit i desiderio
amicitias. saciat.
~~Ibi ergo angelice~~
~~vtutes et bte aie~~
~~semp esurīt et~~
ne aut i sacietate
sit fastidiū. saciat
desiderant. Deside
rant q̄ sine labore.
quia desiderium
sacietas comitat.
et saciant sine fas
tidio. q̄ sacietas
ei desiderio semp
attendit. Ibi sin
gula sputa. singu
le lacrime. gutte
sanguinee. quete
pore passionis p
illā veneranda sa
tie defluebāt. singu

deitatis

lis angelis et sanctis
generant specialem
dilectionem et nam
De hac facie pas
sibili et mortali
dixit olim dnus ihs
discipulis suis
Beati oculi q̃ videt
ut. Ergo beatissimi
sunt oculi q̃ con
tinue gloriosam
eadem faciem intuen
tur. Notandum de cla
ritate vultus ihu
thesu. In euange
lio scriptum e. In
resurrectione iusti
fulgebunt corpora sua
sicut sol: et ante
iustorum multo a
plius fulgebunt. et
una lucidior lu
cidius corpus habebit
Insuper singuli clari
ores sunt sole. Qui
ista claritate corpo
ratam excellit
angelis

claritas vultus ihu
thesu: sicut dies
clarissima excel
lit noctem tenebro
sam. Et civitas celes
tis non eget sole
neque luna neque stel
lis: sed claritas vul
tus illius agni tes
te in apocalipsi xxi
lumina bit eam.
vultus istius agni
e tanquam lucis e
tincelle et speculum sine
macula: ut dicit
in libro sapientie.
Cum olim dixit ad
prem. Quos dedis
ti mihi. volo ut
ubi ego sum. et il
li sint mecum: ut vi
deant claritatem
meam. Et ~~alibi~~
ibi dicit glosa. Cla
ritatem quam dedis
ti mihi de singulis
ad finendum etna

nõ lẽ

lit. Dilit in hac vi
ta cõtinue debere
mq̃ frui deo tanq̃
re plenissime ppia.
i oib; opib;. et ad
oia opa. i oib; do
nis. et ad oia do
na. Ad hoc ei tes
te psalm. filis dei
datus est nobis.
ppte ad fruendũ.
Magna tentis
et nimia stultitia
est i multis. q̃ sp
deũ querũt. cõti
nue ad deũ suspi
rant. q̃ frequent
desiderant. cotidie
ad deũ i oratõe
clamant et pul
sant. tũ ipi sed;
ybũ apli sint te
plũ dei viui. et
deq̃ veracit habi
tat i eis. tũ aia
ppõ sit sedes dei:
m qua cõtinue
requiescit. Quis
vnq̃ nisi stultq̃
querit istrumẽ
tũ foris stent.
qd habz retclusũ.
Aut quis vtilit
vti potest istru
mento. quod q̃
rit. Aut quis
confortat tabo q̃
appetit. sed nõ
gustat. Sic est
etiã vita cuius
libz iusti deũ sp
querentis. sed
nũq̃ fruentis. et
oia opa eiq̃ mi
nistrata sunt.

De vnione dei
Capitulũ octuag
tum. ꝗ deum i

Ubi etiã aia
vnit deo ꝗ
deũ: tũ cõsuetu
dines et mores
dinos ãtessant

tenę l'habę dino
scat. cū dine vo
lūtati. et exēplis
ihesu christi scis
simis ~~omnem~~ con
format: cū sm
gulis virtutibz
et donis spiritus
sancti sedz ordina
cionē dei et nā p
fruit. cū dine po
tentie. sapiē. boī
tatis. veritatis. et
totū dine natuie
et bēitudinis pti
cipes efficit. Her
mino pfigurata
est ī libro regū.
ubi ānā ionathe
conglutina ē aiē
dauid. et dilexit
eā quasi aiām
suā Cū ānā io
nathe cōglutina
t aiē dauid. qm
fidelis ānā sic deo
cōnūgitur. q ōē
cōmūnicabile pti
pit p grām. qd
deū hz p nām:
quia deus pater
dicit vni tui qz fide
li. fili tu sem p me
cū es. et oīa me
a tua sunt: iōz
singuli eī fiūt
dij mixta ~~illud~~ qd
ī ps dicit. Ego dixi
dij estis. Hi vnio
fidelis aiē ad deū.
fit p filiū dei: qz
iō natura assūp
sit humanā. ut p
ipam eādē trāsiet
ad vnionē dinā.
Hāc vnionē ipetra
uit filius dei in orati
one devotissima. di
cens ad patrē. sicut
tu pater ī me. et ego
ī te: ut et ipi ī nobis
vnū sint. Et iterū.
Ego ī eis et tu ī me:
ut sint cōsūmati
ī vnū. Ibi ēt cōsūmata

unio.ⁿ vbi puteret
filij vnū sunt; et
filij dei existentes
caput esse cū mem
bris suis. idē cū cū
tis fidelibus ad pat
na transit unione.
Ad deū Item aia vnit² deo
ad deū. et ia unio
fidelis unē cū deo nō hēs
ut pollationē.ⁿ sed
magis fidelē aiam
constringit ad deū.
quia p deū fit. De
qua dicit dns sicut
videbo vos. ~~et gau~~
~~debit cor vr~~ sic i mor
te. l'i extremo iudi
cio. Et gaudium vrm
nemo tollet a vob.
Vnde ihesu christe nu
chil aliud erat qm fi
delē aiam ī separabi
lit unire deo patri.
Gaudium aie qd ne
mo auferet: delē
bilit uniri.ⁿ et ta
lit uniri vt p dou
tū est. sic trinitati.
In mūdo vero unio
ad deū miserabil'
et ī constans est/q
nūq ī eodē statu
pmanet. teste iob.
que ex furtis lenis
simis temptationibus
a deo penitus sepa
ret: que etiā a fami
liaritate dei pcis
vcialibus elongat.
Cya qm vehement
suspiandū esset:
ad illā bīam unionē.
Quātā putas delē
tionem aia fidelis
sentiet ī illa bīssi
ma unione.ⁿ que
tantū pcipit suam
tate ī dm recorda
tione. ~~De qua pb.~~
Renuit consolari
aia mea ī alicuius
transitorijs: memor
fui dei. et delectatus
sum. qd sequitur
illā delectationē. ~~Au~~

respondu

respondit ysaias
insemeria memor
ero de illius unionis
delitatione: et tapes
cet in me aia mea
in eo q elongor ab
eius fruitione. Unde
gregorius sup illud.
tan. melioza sunt
ubera tua vino: q
in etna p spem et p
sublimitatem contem
plationis transire
dicit. quod de te mo
p fidem l' p scriptu
ram scit. Et odor un
guentorum tuorum su
p omnia aromata. id
est bona illa q p d
templationem appas
omnia huius vite tran
scendunt munera
dem aia fi
delis unit ibi deo
ppt' deum. In illa nam
unione non attendit aia principa
lit' quod sibi utile est:
sed pure sup omnia
quod deo magnificum
est. Valde eum mag
nificum e deo et ho
norificum hominem: um
ri deo in etna beatitu
dine. Unde iob. Quid
e homo quia magni
ficas eum. Istam mag
nificentiam manifes
te enunciabunt oculis
cum dei iuxta illud.
magnificentia eius
glie sanctitatis tue
loquent. et mira
bilia tua narra
bunt. Mirabilia
dei sunt inimimi
nuit summo: et et
ut deum valeat cum iugem ve
ritatem et nam vani
tati. Est autem deus
verax secundum apli

et omnis hō men-
dax et vanitas. Sed
nōs virtuosa mira
bilia sunt q̄ i illa
visione aia obli
uiscat² ne sue. hoc
est qd semp sup se
reflectit² q̄ rens vi
tate sua non al
teri q̄. Ibi deo nu
thil querit nisi qd
laudabile est creā
tori. Ibi aia vni
t² deo i libertate q̄
est de principis do
nis, it' omnia dei
dona: licet libtas
i hoc mundo sit i
itiū oīs mali. de
hac dicit aplus Cre
atura liberabit² a
seruitute corrupci
onis filiorū dei. Ea
libtas est i celis q̄
ubi nemo ligat²
peccatorū vinculis:
q̄ vera vmcula sunt
iuxta illud Qui
iniq̄tates sue capi
ent iniquū: et funi
bus peccatorū suorū q̄s
q̄ constringet² Qui
nūt oīo peccatis suis
luti liberi non sunt.
testat² dnus i ihoe.
Qui facit peccatū nō
est liber: sed seruus
peccati. Cum dicit an
telm q̄ potare nō
est libertas: n' libtā
tis. posse ei pec
care: pon q̄ non
posse q̄ posse. Qui
quis ei hoc potest
qd ei non expedit:
q̄nto magis hoc po
test. tanto magis
a diuitias et diuitias
pnt i illum. Ieu
q̄nta facit, dimittit
et sustinet miser
homo pro expēdi

libidine i que gr
uissima cent eu
qui ex corde ptm
odiret. Sacro i ~~pmtu~~
pmtu e: quia gr
uit pcorū uinculis
constructus e. Ite
ibi facit, qcqd uult
quilibet: quia nu
chil malu vult: sed
omne bonū. qd deo
placet. quia ratio
oim opm est ibi ca
ritas De qua dicit
augustin9. habe
caritatē: et fac qc
qd vis. Ite ibi habz
quilibz qcqd vult.
Nam velle qd non
deceat: est ee miser
rimū. ut dicit au
gustin9 i libro de
nitate. Ite vbicūqz
volt vn9quisqz ibi e.
hoc est i deo. q e vna
quies aie. de qua
nuc aia dicit ali
qn. In pace i idipsū.
id est. i eo q est i
mutabilis: dormi
am et requiescam.
Et ps. Conuertere dne
anim mea i requiem
tuam. id e i deū.
~~Et augustin9~~ Non
est quietū cor nrz
donec requiescat i te
dne. Nlit vbi volet
esse spūs, ptin9 eit
et corpus. dicit au
gustin9. Item ibi
nemo turbat aliū.
sed sedebit dicit dns
p ysaiam plus
meus i plenitudie
pacis: qm teste psal
mista confortauit
seras portarū ihe
rusale. et bndixit
filios suos i ea. Ite
ibi nullz alterī sbiat.

nā teste aplo. ibi
cessabit omis placio:
sed soli deo omnes
subiecti sunt: tu sub
ditus et seruus. vbi e
regnabe. Ite ibi ni
chil cytra deū desi
derat: nā ipe finis e
oim desideriorū.
dicit bernardus. Ite
ibi voluntas tua fiet
p omnia semp, et
ubique cōplebit. Iux
ta illud ~~augustini~~
Omnipotentes e
rūt. voluntatis suae
sicut deus suae: qn
nichil aliud volūt.
ꝗ qd deus vult. et
qd ipe vult nō pt
non ee. In hys omib
vera libertas cōplē
dit. Differt aut
libtas vnus ab al
terius sicut differt
claritas corpm et
incrementa virtutū.
Quanto ei aplus
i hoc mundo qsq
fit seruus omīm cpt
deū sicut aplus. qt
tū eet liber fecit se
seruū omīm: qtoqz ma
gis ho sepz stringit
sponte i vys precep
torū et semitis con
filiorū sacre scripture
re. observancia re
gulari: castigacōe
corporali: tanto libe
rior erit i pria re
lesti. Et qnto mun
~~erit~~ occupat qlibz
vanitatibz sollicitu
dinibz. officijs. am
ministracione rerum te
poralium: et qntom
ns appetit dignitate.
honore seculare. p
lacione. hoim lade
rimicorū vindictam.
tēporaliū rerū af

fluentiam. carnalem
animam. secularem
letitiam. hoim placet
tia. et silim que a
deo elongant: tanto
liberior est: in mun
do. et tanto liberior
fit in celo. horum sin
gulorum appetitus li
et in futuro valde
tanglibz diminuit
libtate. Ite ama, deo
mit ipsum: ipo deo
iubente. Postea esto
te: sicut pater vo
et cetera. In duobz
dina pfectio comproba
t. in odio vitiorum:
et in amore virtutum.
bonum deus odit vi
tium. qz bono malum
contrarium e: sicut lux
tenebras, et aqua
igni. Et qa vitia
dei habitationem pol
lunt in anima: sicz con
sciencie puritatem. qz
lumen mentis obscuri
ant: sicz rationem.
ne verum a falso dis
tinat. sicz limpide ve
ritas agnosciat. se
cundum qd vine optz.
quia liberum arbit
rium subiuntur. ne
melius bonum. et ma
turior eligat. Qua
gratuita distinguent
sicz virtutes quibz homo de
o gratus efficit:
quia dona naturalia
corrumpunt in quibz est
ymago dei in anima.
sicz memoriam. intel
ligentiam. voluntatem:
quia affectiones ate
a deo auferunt. sicz spe.
timorem. et cet. Et qas
deus delicias habz
in anima. ipo teste. De
lice mee esse cum filiis

hom̄: quia om̄a o
pa bona. vina m
taritate facta mor
tificant. Sicut deus
amat virtutes. et om̄
bonū semp et vbiq;
quia q̄libz diligit
nāl̄it sibi simile. Et
quia ipe sume bon q
est. ro sume amat
bonū. Amat aut ro
virtutes. quia via
um ēnectant: q̄a
firmit animam deo ro
nūgunt. q̄ ad o
nē gratiā spūalem
habilitant: q̄ opa
ptūs mortificata vi
uificant. q̄ hominem
ītēius ī affectionib;
exterius ī moribz sed
divina voluntate ordi
nant. Ita etiā sta
et pfia aliā vehe
ment ī patria odit
vitia. et amat vir
tutes. et omne bo
nū: sed hec oportz
addiscere ī hac vita
ut stat ī etna vita
aliquis abstineta
mitijs: q̄ tamē eam od
odit. Ille vere pitā
odit. qui ea nūq̄ ī
tū in maritudine
mentis recogitat.
qui semp cū dolore
cordis de ipis loqt.
et audit laqui: tui
gius est pena vide
delm̄ptes. q̄ l' ipos
audire l' cū ipis ro
usari: l' cū eis se
dere: q̄ nūq̄ spon
te pnis est. ubi vi
tia tōmitiunt. Et si
qn cogit ibi esse/ er
hor gravis sibi ef
fit afflictio spūs. q
detestat oia ītamē
ta peccatū. sicut
sunt superflua ornamē

ta. et organica istru
mēta. Idem nūq̄
i vita sua p̄stat dot
trinā. et sili' auxili
um l' fauorē. erēpti
l' occasionē aliquā
ad p̄ticādū: sed sep
et vbiq̄ p̄ticā dis
suadet et ꝓhibet
q̄ntū p̄t. Yet oīa ve
ra sunt signa eoīs
Qui vero delectabili
ter cogitat de p̄ticis.
l' audit loqui. l' de
p̄ticis loq̄tur. aut
videt delectabilit' de
liquentes. l' ubi libē
t' sedet vbi exercent.
l' aliquos iuuat dot
trina. cōsilio. auxi
lio. aut fauore. exem
plo l' aliqua occasio
ne ad peccandū: nr
omnes etiā a p̄ticis
ꝓhibet aut dissua
det q̄ntū p̄t. Ille nul
laten⁹ adhuc odit
p̄ticā. Qui autē i
i hac vita debet ad
discē virtutes. et bona opa: ut statim sint
i et'na vita. Aliq̄s
exercet se i opibz vi
tutū. nr tamē amat
virtutes. Ille solus a
mat virtutes et opa
virtutū. qui nō ꝓpter
timorē alicui⁹ pe
ne. nr ꝓpt' fauorē
l' placentia hoīm.
nr ꝓpt' aliquod tē
porale lucrū. sed
pure et simplicit'
ꝓpt' deū i bonis opi
bz cōtinue se exercet.
qui ꝓ virtutibz op
tinendis i cessant'
toto nisu laborat.
q̄ mente vehemen
t' affligit. eo q̄ m
virtutibz i cessant' tes

amare

nō

te se non sentit. et
q̃ bona opa sctōr. vo
lūtatē sua et sctōm
ordinationē dīna
semp et vbiq nō
p̃fitit: qui vera tit
congratulat oīb
spūales gratias et
vtutes habentib.
et ī vtuosis opib
iugit se exercentib:
qui oīa īpedimē
ta vtutū et bonor
quasi venenū fu
git. q̃ nullū a vn
tutib q̃tūcūq ocā
sione retrahit: nec
bona opa tuaq p
hibet vel dissuadet.
sed omnes ad hoc
pmouet doctrinis
tonsilijs. et auxili
is. ꝓuplis. minis.
promissis. oratio
nib. desideriis q̃
tum pt Quanto
umplis q̃ssq ī amo
re vtutū et odio
vitiorū tr. sit: tā
to se p̃fiorē ee cog
nosciat ī hac vita
pnti et futura
Ibi etiā aliā deo v
nit ī bītitudīnē. nā
q̃ ēsd bītitudīs habz
deus p naturā. ipā
habet p gratiam:
Hoc impetrauit
dns ihesus dicens.
pat quos dedisti
mihi volo ut vbi
ego sum et ipi sint
mecum: ut videat
claritatē meam.
quā dedisti mihi:
et ego claritatem
quā dedisti mihi de
di eis. Claritas a
patre filio tollata.
est et na bītitudo:
quā dabit singu
lis electis suis. deus

aut sume pfruere
i ~~illa~~ bitudine. qe
omne bonu imen
sum naltr et etna
lit i se habet. et
nullu bonu sempr
quere oportr. et nul
lo bono. nullo
auxilio. aut ro si
lio indiget. tu nihil
boni sibi desit. et
nemo qtqm boni
sibi auferri pos
sit. na bonu sunu
sibi inatu e. et na
nullu sibi subiectu
ex facile deseli qt.
et a nemine rogi
pt. quia ops e. et
nemo sup ipm est.
nemo sibi equalis
est. et a nullo tur
bari pt. qe mitis
simo est. et nihil
contrarietatis hr.
et nuqm mutari pt
i sua bitudine.
quia sp ide e sicut
ipe dicit. Ego deo.
et non mutor. et
nihil sibi pteritu
aut futuru e. sed
semp presens. hi
gula horu ptinent
ad vera bitudine.
In hac ergo bitu
dine una vnu sit
tu deo. qibus nul
lo indiget creature.
nam omne bonu
in se continentem
continet. tu ne
mo aliqd boni au
ferre potest promit
tente dno ihu xpo.
diu vrm nemo tol
let a nobis xpo au
diu aie est vnio
ad deu i illa bitu
dine. Item ibi
nullo ea rogeri pt.
quia nihil adusi

ſitutis eſt ibi: nā
aīa adiuſa ſupe
rauit. Ibi nūq̄ mu
tari pt: nā ſemp
i eōdē feruore bti
tudinis ē ſicut beu
i ḡat vita aīa mu
ſera nūq̄ i eōdē ſta
tu p̄manet. ſed
ſemp mutat. de
ſpe i timorē. et cō
trario: de amore
i odiū. et cōtrario
de bono i malū.
et cōtrario. ex
facili turbat. ex fa
cili amore l' timo
re l' fauore tollit.
ex facili gratia ſibi
aufert. Indiget e
aīa cōtinuo cōſilio et
auxilio angelorū
et hoīm: et nihil
boī p ſe habet.
nt et q̄d bonū p ſe
pt: ro miſera aīa
ſēp ſuſpirare debet
ad illā beatitudinē
cū apl'o dicens.
Quis me liberabit de corpe mortis
huius. Et cū dauid.
Cū uādo veniā et
apparebo ante fa
cē dei mei.

De laude dei Cm
quintū. p deum

Ibi etiā aīa lau
dat deū p o-
ōbz vnibz ſuis.
ad hoc ei tractatē:
ut dicit dnūs p ysa
iā. Plim iſtū for
mau mihi: lau
dē meā narrabit.
Ad hoc monet eā
aſtitus. Laudate de
ū ōtū potestis. ad
huc ſupualebit:
adhuc dignior ē
oī laudē. Ad hoc
monet iheēs i a
pocalipſi. laudē
dicite deo ~~deo~~ mō.
omnes ſti eius. Iſta

laus erit p deū pī
genitū filiū dei: p
quē etiā maiestate
dei angeli omnes
laudant. ut tātat
ī pfatiōe: quia omi
onē hymn tū npō m
q̄ptū est creatura si
tut et npī. Her lās
est tanto amabili
or sē trinitati. sīt
et tanto utilior toī
tati. quā facit aliā
p deū filiū. q̄ si fa
ret p serpām. q̄ ōe
ator ē dignior cre
tura. Ista laus est
aūt perfectio. nā nul
la silis videt delētō
ut dicit cassiodorus.
Hī laus p tedit ab
aliā ex nimio feruo
re caritatis: et ex
nimia delectōe ad de
ū. O quāta iocūdi
tas. vbi oībs sanctis
una erit lingua in
bilaticis confessa.
ut dicit bnardus. cū
omnes angeli et
sī tonitrorū dicit deū
laudāt: et tamē
dissimilit. sicut
ei sī differunt m
cognitione et amo
re: ita etiā diffe
rūt ī laude. Her o
pōs laudis dīne nō
abstrahit nī elōgat
a deo. nī generat
laudātis fastidiū:
luz sit opus cōtinuū
sicut alia opa ex cō
tinuatiōe sepe ī ge
runt tedīū ī hac
vita. Et hī ē ratio.
quia laus dei nō
tantū est opatio fī
et remuneratio. ut
dicit cassiodorus. et de
pceptiōe munerū
nemo et primy ne
mo lassat. In lau
de vero dei spē at
tus ē merces ut dicit
glosa qui sup psalmū

laus ad deū

¶ Laus ista ducat
aiam ī ressant appt
sui delectationem in
deū et ad deū. Et fi
delis aia vere tato
est beatior: qto ī
laude dei feruētior.
Ideo sicut homēs nā
ut semp appetunt
bītitudinē: ita et lā
dē. Hāc laudē cōti
nuā promittit dnus
p ysaiā. Tota die at
nocte non tacebit
laudare nomen do
mini. ¶ Ibi er
am aia laudabit
deū appt deum: lus
ei aia fidelis ī lāde
dei sine delectatione mag
na neq qm esse pos
sit: nullaten tm
ibi deū desiderat lā
dare appt aliū com
modū. sed pure et
simplicit appt deū:
q et natur ordinauit
ub aia se laudari.

no appt sua sed appt
aie bītitudinē ampli
andā. Illa puritas
et ina transat hu
ig vite puritate.
Quāto ei aia fide
lis ī lāde dei appta
ptē min respicit.
et qto amplius ptē
dei qrit ī hoc mū
do: tanto laus eius
apparet hic puri
or. et tanto erit
excellētior. tanto po
tior erit cōtemplati.
et io studior: et tan
to cōsequēt deū qta
lē decet puritate
appebit gloriosior
Eya qm tū delectabit
aia ī deo. et deus ī
aia: qm sēm dīnā
ordinationē singu
la membra corpis.
et singule vires a
nime in laude dei
continue mouebunt.
Ibi laudabit aia sm

¶ appt deū

gula ꝑ se que sunt
ī deo ꝑ naturā. sicꝫ
potentiā. sapiam.
bonitatē. nobilita
tē cetera. et totā ꝑ
tutē suā effundit
supꝫ singula ī lau
de. ꝓ hilit. laudabit
singula ī alys. sicꝫ
potentiā ī sapiā. et
cōtrario. et sic de
alys. ꝓ hilit laudabit
singula ī oibꝫ sil.
sicꝫ solā potentiā ī
sapiā. bōitate. cari
tate. cet. et sic sin
gula ī oibꝫ cōiūctī.
Ite laudabit oiā si
mul in singulis sin
gulatī: sicꝫ potenti
ā sapiam. bonitatē.
largitatē. miam et
iustitiā. In potentiā
singulatī. ī sapiā si
gulatī. ī bōitate si
gulatī. et sic de alys.
hī signā sunt ꝑ q̄

tuos alla ī apocalyp
si. Illā est laus. hu
manis ōbis ī ēcplī
tabilis. Ibi nō lā
dibit aiā oiā que ī
deo sunt successive. sicꝫ
modo sapientiā. mō
potentiā. modo bōita
tē et sic de alys: quia
ibi nō ē successio tē
poris. et quia oiā vi
det sil et cognoscit
ī deo et amat et fru
at. ō etiā sil oiā lā
dibit. Ite nō lādi
bit aiā ea q̄ ī deo sunt
vnū min⁹ et aliud
magis. sed equalit
oiā: qr eque īmensa
sunt singula ī deo et
equalit laude digna.
similit aiā cognos
cit ibi et amat sin
gula ꝑ se. que ī deo
sunt. et singula ī a
lys singulatī. et sin
gula ī oibꝫ cōit. et
omnia simul in sin

gulis Sili· fruit² ibi
et vnit² singulis p
se. et sigulis ī alys
singulati ī et sigulis
ī oītz ī toī. et toīt
oītz ī singulis sin
gulati. Ex hoc declā
bit² aīa supra modū.
ita q̄ hoc fili· h' esset
faciendū. Ite ibi
lādabit aīa deū in
singulis actibz et sin
gulis momentis se
cūdū dignitatē suā.
ut īpleat² illud ēpte
tū. Secdm nomen
tuū sic et laus tua
et hi ei nō sufficēt
digne laudare deū
ī vno actu laudis. si
lit' n' ī alio posset. n'
ī tio et sic de alys: et
sic tarēt pleno gaudio
qd promisit dnus ihūs
fidelibz suis. petite
et accipietis ut gau
diū vrū sit plenū.
Gaudij plenitudinē
aīa p̄capit qn deū
ī sigulis actibz suis
et ī singulis mome
tis secdm, decentia su
am laudat. Cūā ibi
nō complerēt² deside
rū aīe qd pmittit ī
psalmo. Repletēt² ī
bonis desiderū tuū.
fidelis igit² aīa hic
semp desiderat. ut
deū secdm maiesta
tē suā ī futuro et
naliē laudare vale
at. Ibi lādabit aīa
dīnā potentiā q ī
sua nā nobi' īcognita
est ī hoc mūdo. ali
q̄tulū tamen est di
nis opibz patefta.
primo magna de
potentia manifesta
ta fuit cū deus ex
nihilo cuncta fecit.
Dixit ei et fta sunt.
id est. tanta facilita
te fecit oīa sicut ali

quib omnia pferit
verbū Et licet oēs
mirent potentiā
et magnitudinē
creatoris ex magni
tudine creature: ma
gis admirandū est.
q ex tanta potētia
tā modica pcesserit.
Et nimis mirabi
le est. q sup bonus
deus. cui g natura
est diffundi et omni
re bonitatē sibi in
natā. tā diu potu
it cōtinere. q non fe
cit creaturas. q bōi
tate sua et bōitudi
ne fruerent. Deste
a appuit eadē pote
tia cū oia viuen
tia delevit aquis
diluvij. pter ea q
in archa inclusit de
p semine saluabit.
Ite luceb at poten
tia sua in diuisis m
ratulis in egipto. et
cū ppl'm suū p ma
re rubrū transiuer
it sicco vestigio cui
bus egiptijs in septiēs
de serenocentis ipsi
dū quasi lapis: et cui
cūdē ppl'm sex sexcē
ta milia ~~[illegible]~~ et
amplius p annos q
dragmta vno cibo
pauit sex manna.
Ite centū octogīta
milia quinq quasi
vna hora p vnicū
angelū interfecit. In
nouissimis verōtē
poribus valde exflui
it diuina potētia
a: qm creator potu
it fieri creatura.
ipassibilis potuit
mori. inuisibilis po
tuit videri. imuta
bilis potuit et pt
sub specieb panis
et vini ab hoīe
manducari et bibi.

Ycet ei nō sunt ipote-
te sed verissime et
maxime potentie
argumēta. Sicut hoc tempore valde cla-
ruit dīna potēcia. ī hoc q̄ deus ōpo-
tens detestans pēā
et vīdicans ī tertiā et
quartā generacōēs
continē pt vīdictā
contra tot paganos.
iudeos, hereticos, fal-
sos cristianos. quorū
nichil īdiget. nūm tō-
tiens tam graviter
offendentes, quos ī
vno momento delē
posset. sine suo dāp-
no. Vnde illud. Deus
qui omnipotēciā tuā p-
tendo maxime et mi-
serando manifestas.
Et ī libro sapiēcie. Cū
omnī deus ex omnibus te p-
tē facit. Sic agilitatē
īdicūt ī subito contra
ī imitos exercet vin-
dictā. sicut fortissimū
sampson fecit. sed
melior est patiens
viro forti: et q̄ domi-
nat ānō suo. dicit sa-
lomon. expugnato de
vrbium.

De gratiarū actiōe
Capitulū sextū p deū

Ibi aīa fidelis
refert gratias
deo pro singulis suis
nālibz et gratuitis,
aīe et corpis: pro si-
gulis spūalibz et te
poralibz. specialibz
et cōibz. collatis et cō-
seruatis ī tria. et cō-
seruandis ī ~~cetis~~ pa-
tria. Nec gratias a-
get modo pro istis.
modo p illis donis sin-
gulis: sed pro oibz
simul que omnipotēs ef-
fluxerunt a deo et
effluxissent si habili-
tatē alicubi reppisset
Hec gratiarū actio cit

nō

beatus

p dñi dei filiū sicut
dicit aplus. Gratias ago deo meo pre
sti thesti. p ipsi solum gratias refer
re psumo. tu solus magnus
magnitudo et multitudo
donorū, et nobilitas
et utilitas ipsorū. et
p magnitudinem utili
tū suorū respōdere p
sumo magnitudini
donorū: et p multi
tudinem utilitū suarū
multitudini donorū.
et utilitatem donorū
digne offerre p sum
mo deo patri plate
tia filij dilecti: tu o
lim dixit. Tu es fil
ius meus dilectus: in te
ꝑplacuit mihi. id est.
bnplacitū meū sū
me pstiti. Ideo pla
citū dei patris in
filio e p vnusquisq do
nus suus digna gratia
rū actio. Ista gratiarū actio
vehemē
t dicit ad deū. Quā
to est aliquid dantis
qualitas, et affectus
sinceritas. et qntitas
donorū. et utilitas
ipsorū ibi ab aliā pon
derat: tanto aliā deo
gratior efficit. Et qn
to omipotenti deo fit
gratior: tanto fit deo
se appiquior. Ibi aliā
tanto gratulatur dñe
sapie. que singulis
creaturis tōuenientis
sime singula distri
buit: q pro singulis
donis angelorū et
sctorū vberiores gratias
reddit qsi si ipsa
sola oia preposset. Et
post singula dona ec
mult in singulis. q oia
in se sola: sicut nemo
in alia pte corpis me
brorū aliud vellet
ec. q dna pnidentia

dona

nō

habem⁹
ordinauit sicut teste
apl'o. m uno corpe
multa ~~corp~~ membra
oia tamen membra
eiusdem actu nō habent.
ita corp⁹ cristi mis-
ticū q⁹ est ecclesia
ex diuersis angel'
et sanctis. et ex diuersitate
donorū constituit. hi
totū corp⁹ cet oru
lus l' man⁹. ubi
corpus. Et si um⁹
tantū haberet oia
dona l' officia. u
bi esset etia. nec
tamen sequitur ex h⁰.
q̄ aiam plus affi
ciat p̄mio actide
tale. id est. gratuito q
nam ex donis habz
aliorū. q̄ sbale. id
est. gratuito quabz
ex donis aprijs. cū
ex uno sbstaculo
magis bnficiat q̄
ex oibus sbalibz acci
dentalibz. Quz ex ea
pte q̄ considerat
ordinationem dei sa
pientissima et opti
ma. nolt singula
dona esse i singulis
potu⁹ q̄ i se sola: sed
ex ea pte qua bonū
ꝓprium nalit magis
appetit. q̄ aliorū.
potu⁹ vellet oia sibi
esse q̄ alios: sed ibi
gratia superat naturā.
et fidelis aia diuina
ordinatione magis
q̄ ꝓpria utilitatem
amplectit. Apt deū
Ibi etia aia
gratias agit deo. ut
deū non ei fidelis
aia principalit ad
gratias agendū ibi
monebit. eo q̄ ex
gratiarū actione gra
deo efficit. sed puic

mouebit. et dina
largitate. et qua o
nia dona effluxerit
ab uno. et effluet
absq; fine: et qto
minus sibi et magis
~~dona~~ intendit ex gra
uia actione. tan
to beatior erit: lux
illa beatitudine pri
uabit non iten
dit. et tanto ei beati
tudo erit totitati io
cundior: et tanto deo
gloriosior. Ibi aia gra
aget deo: qr ipe ei
ymagine sce trini
tatis ipsit. Juxta il
lud, signatu e sup
nos lume uultus tui
dne. Et qr spm sanc
ti donus suus et oi
bz ututibz i baptis
mo contulit. Et qr
ea corpe et sangui
ne delabili sepe
refecit. Et qr sancta
scriptura cotessit.
dina nam occulta
manifestate. oem
uoluntate sua iocu
lante: nobilitate
et utilitate oim do
norum demostratem.
ma certissima ad ce
lestia ondentem: p
exempla sanctissi
ma ihu cristi. Et qr
sine meritis suis
fide cristiana sibi
dedit: qua credere pos
set sacre scripture
promissis. et mini
consiliis. et doctri
nis ~~Ibi erit a~~
~~uma~~ De cogra
tulatione: tam sep
timu. ~~Per deum~~
Ibi erit aia cotin
ue cogratulatur deo i oibus o
pibz suis suis et

magnus ¶ nobis iu
dicijs cuncta bonos et
malos: in omnibus mori
bus suis perfectissimus.
in omnibus exemplis christi
perfectissimus sapi
entissimus. in omnibus studijs
et perfectione sua quo con
sistit in potencia.
sapiencia. bonitate et
ceteris
na et immensa
fili. in omnibus non succes
sive. ¶ Nam hec omnia per
dicta perfectissima in deo
esse cognoscit. Et
hec congratulacio erit
per deum. dei filium. in quo
solo vere gaudere deo
possumus: quo solo
bene placitum prius sup
in summo perfecit et per
fecit. sicut ipse testi
tat. Hic plancta
sunt ei semper facio et
quod dicit de omnibus
alijs. Omnes declina
uerunt retro: usque
ad unum. id est christum.
Et salomon.
unum virum ex omnibus
reperi. qui supple
deo patri per omnia et
in omnibus complaceret
mulierem autem non
inueni ¶ Hec addu
congratulacio vehe
mentissime ducit in
deum et ad deum propter
delectationem quam in ipsa
est. In ei omnia corda
esset unum cor: inuis
tigare non possent
propter delectationem ha
bet aliam in congratula
tione dei. Ipsa ut au
tem congratulat deo
de redemptione ge
neris humani: ad
quam invitat suos christi
omnes amicos di
cens. congratulamini
mihi omnes: qui inue
ni dragmam quam p

didi. Dra

didi. Dragma p
dicto fuit, humani
gnis a tongtula
tione dina sepa
to. Dragme fuit
inetio tristi p pas
sione eius de tongt
tulationis recupe
ratio. Et notabile
e qd no dicit se
emisse. sz ineisse,
lis pcioso sangui
ne et aspa passio
ne gen humanu
topauerit: qr m
tantu desideraiuit
salute generis hu
mani. qi inetione
reputauit tali mo
se posse hominem a
dyabolica pate
liberare: et ad bti
tudine eterna ad
qua creatus fue
rat reuocare. Sili
notabile est qi etia
omnes angelos
tonuocat ad tongtula
dni. non dragme,
no hoi. sz sibi: qsi
ho dei de esset. et
tota salus dina i
ipig inetione depe
det. quasi sine ip
so beatg ee no pos
set. Ibi etia a ~~ppt deu~~
nima tongtulat
deo no ppt se sed pu
re ppt deu. Tanta
ei puritate aia fide
lis afficit i tongtula
tione dei: qi potig
volt ipm ee btm
qi sempm esse btis.
imo aia fidelis mal
let elige oi btitudi
ne se sp carere: qi de
u alicuig btitudi
nis et pfionis de
fectui habe. In oib
hys septe mebris
pdictis de ipe est
causa efficiens. ma
terialis. formalis. et fina

lus. Ipe est tu mouens
aiam ad cognos-
tendum ad amandum.
et ad fruendum. la-
dandum. gras agen-
dum. et congratulandum.
Sili. ipe est ma in se
habens totum quod po-
uotare pt aiam ad
cognostendum. amand
dum fruendum rtet.
hoc est potentia.
sapientia bonitate.
et tet. Item ipe e
ta formal. in forma
aiam. qualit se hy-
be debeat in dei cog-
nitione et amore.
et tet. Sili. ipe est
finis. ad que te-
dit oia cognitio et
amor et tetera. De
hys septe pt intel-
ligi in salomonis.
Sapia dina edifi-
cauit sibi domum
excidit columnas
septem. Domus edifi-
catio. est tcli empi-
pry creatio: septem
columnarum erectio
et ~~septem~~ septifor-
mis potentia gratia. in
qua consistit ple-
nissime vera beatitu-
do. Qualit autem se
vnusquisque habere de-
beat in hac vita. ut
ad illam beatitudinem
pueniat docet ar-
telm. Tantum tibi
debet esse desiderium
in hac vita puenen-
di ad quod frus
es. et tantus dolor
q non dum ibi es.
et tantus timor
q non puenias
q nullam debes sen-
tire letitiam. nisi ta-
tum de hys que dat
spem i auxilium p-
uenendi Cirta p
dicta debes versari
intentio mea. et to-
tum negotium nrm

ī hac vita: sicut
servis suis fideli-
bz cōmittit dnūs
ihs dicens. Ego
tamē dū venio:
singulis decōmissis
sibi negotijs singu
los iudicare. Obsecro
igitur te dnē appl' om
nē bēnitu dinē tibi
ī matrī: pēsta cūctis
fidelibz ī hac vita
muscia ī pēdictis ēs
te de hora ī horā. ut
mānifestet habūda
tia glē tue: pī finī
ta sēla sēlōrū amen.

Explicit thomas de bēnedictis

Incipit tractatus
bēi thome de dīnis
moribus. Capm primum

Deus fiat esto
tote: sicut
et pater
vester celestis pfectus
est. In hac sa
cra scriptura nihil
nobis ī possibile
cōsulitur et pcipit.
In hoc bto domini
ihū non sunt nobis
pcepta sta dīna
l' mores dīnī: ad
quos nemo pfecte pt
attingere: sed imita
mur ut ad eos imitā
dos pro possibilita
te nra accedē stude
amus: qz hoc possu
mus et debemus. et ni
hil dignius. ut dicit
iohānes epūs. q ut
homo sui condito
ris sit imitator: et
sicōm modū appetit
facultatis dīni opis
executor. Deus immu
tabilis est. Capm secundum

Est igitur unus
mos sine pfectio in
deo: q immutabilis
est sua nā. potes
tate. integritate. Ego
go deus et nō mutor.